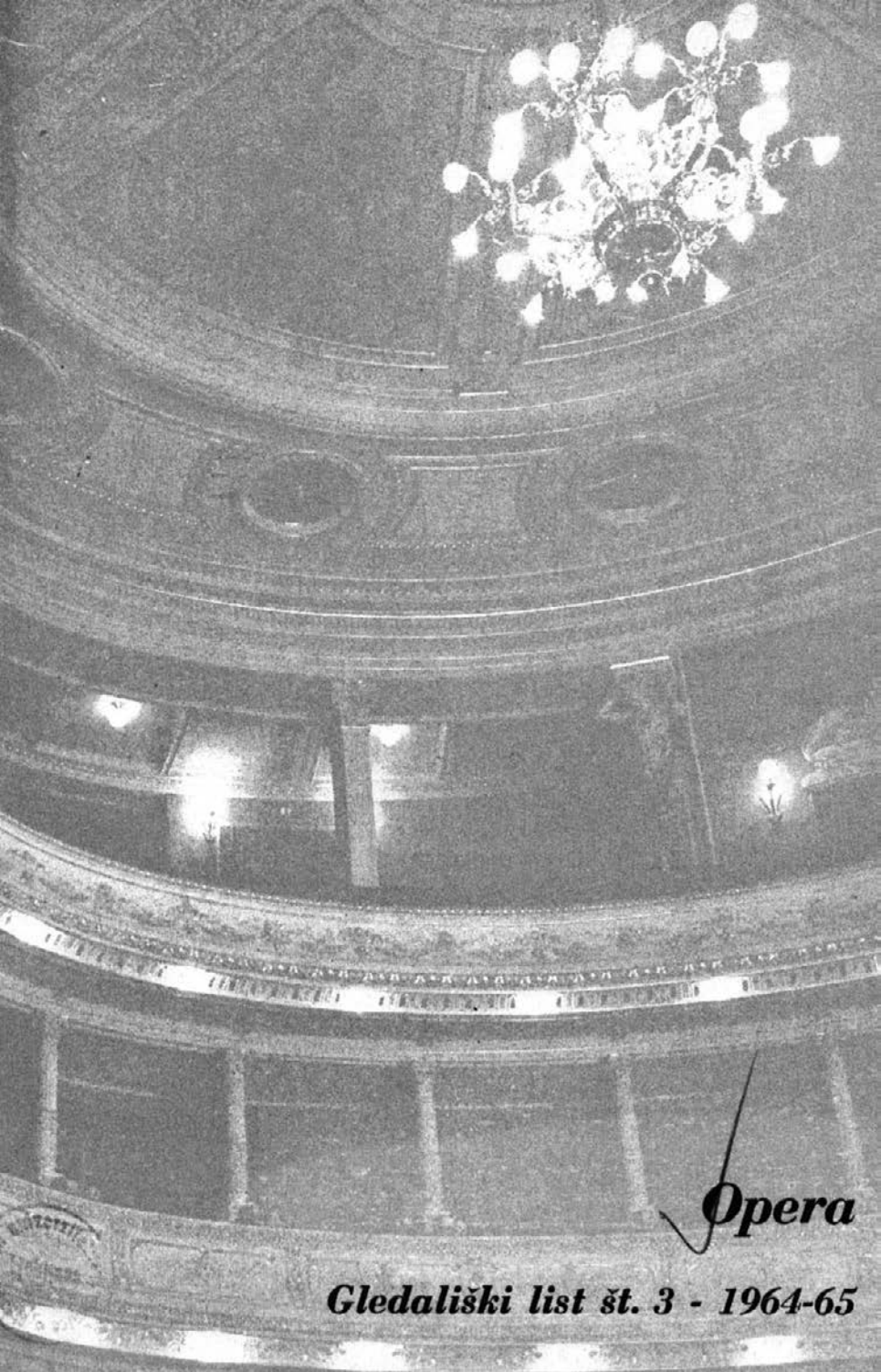

Opera

Gledališki list št. 3 - 1964-65

Dirigent:
Demetrij Žebre

Režiser:
Hinko Leskovšek

Scenograf:
akademski slikar
Maks Kavčič

Kostumograf:
Mija Jarčeva

Vodja zbor:
Jože Hanc

Koreograf:
Slavko Eržen

Korepetitor:
Zdenka Lukčeva

Inspicjent:
Milan Dietz

Šepetalec:
Bogdan Švajcer

Izdelava scene:
Gledališke delavnice
pod vodstvom
ing. arch.
Ernesta Franza

Izdelava kostumov:
Gledališke krojačnice
pod vodstvom
Eli Rističeve
in Staneta Tančka

Odrski mojster:
Celestin Sancin

Razsvetljava:
Stane Koman

Lasulje in maske:
Tončka Udermanova,
Janez Mirtič

Aleksander Porfirjevič Borodin

KNEZ IGOR

Opera v štirih dejanjih s prologom.

Napisal **A. P. Borodin**

Prevedel **Niko Stritof**

Igor Svjatoslavič, severski knez	Samo Smerkolj, Edvard Sršen
Jaroslavna, njegova žena	Vilma Bukovčeva, Vanda Gerlovičeva
Vladimir Igorjevič, knezov sin iz prvega zakona	Rudolf Franci, Rajko Koritnik
Vladimir Jaroslavič, gališki knez	Danilo Merlak
Končak, polovski kan	Friderik Lupša, Danilo Merlak
Končakovna, njegova hčerka	Božena Glavakova
Ovlur, polovski krščenec	Drago Čuden, Gašper Dermota
Skula	Ladko Korošec
Eroška	Ljubo Kobal, Slavko Strukelj
Jaroslavna dojlja	Vanda Ziherlova
Polovsko dekle	Milica Polajnarjeva

Ruski knezi in kneginje, bojarji in bojarke, starčki, bojevnik, dekleta, ljudstvo, polovski kani, spremstvo Končakovne, sužnje, ujetniki, straže, vojska.

Pa začnimo, bratje,
 to povest od starega
 Volodimera do seda-
 njega Igorja, ki je raz-
 pel um s svojo krepostjo
 in (ga) poostril s pogumom
 svojega srca, navzel se
 bojnega duha, povedel svoje
 hrabre polke na zem-
 ljo polovsko za zem-
 ljo rusko.
 Tedaj se je Igor
 ozrl na svetlo sonce
 in je videl od njega z mrkom
 vse svoje vojnike pokrite.
 In rekel je Igor k svoji bojni družini:
 »Bratje in družina!
 Bolje bi pač bilo biti ubit,
 nego biti ujet.
 A sedimo, bratje, na
 svoje brze konje, da
 pogledamo sinji Don.« Sp-
 lila je knezu um strast
 in zastrla mu je (to) znamenje
 vnema pokusiti Dona
 Velikega. »Hočem namreč, je rekel,
 kopje prelomiti na koncu
 polovske stepe z vami,
 ruski sinovi, hočem glavo svojo
 položiti, ali piti
 s šlemom iz Dona.«

(Odlomek staroruskega epa
 »Slovo o polku Igořev« iz
 dvanajstega stoletja)

POGOVORI OB PREMIERI

Dirigent Demetrij Žebre.

Ker za dirigentskim pultom vodite našo novo uprizoritev Borodinovega »Kneza Igorja«, bi nas zanimalo Vaše mnenje o Borodinu kot glasbeniku, predvsem pa seveda Vaše mnenje o muzikalni plati »Kneza Igorja«.

Po Glinki (*»Ruslan in Ljudmila«*, *»Ivan Susanin«*) in Musorgskem (*»Boris Godunov«*, *»Hovanščina«*), lahko uvrstimo Borodinovega »Kneza Igorja« med velike ruske opere, čeprav je »Igor« edino Borodinovo scensko delo. Znano je, da je to opero komponiral skoraj dvajset let. In prav zato se mi zdi še toliko bolj potrebno poudariti, da je kljub dolgoletnemu ustvarjanju enega samega dela ohranil v tem delu enotnost stila, kar je za opero samo vsekakor zelo pomembno. In to toliko bolj, ker se v operi zaradi vsebinskega dogajanja prepletata dva glasbena elementa: ruska folklor in orientalska melodika, kar daje delu svojevrstno bizarnost in močno kontrastnost. Skladatelj se je moral seveda zelo poglobiti v folklorne elemente obeh glasbenih kultur: ruske in orientalske.

Našo uprizoritev Borodinovega »Kneza Igorja« vodi dirigent Demetrij Žebre

V tistem delu opere, ki je naslonjena na rusko folkloro, je skladatelj ustvaril res monumentalne scene. Tako je po prologu v dionizijski pijanski drugi sceni dokazal velik talent za pravilno muzikalno odrsko dojemanje in slikanje. V tretji sliki je poudaril rusko bojarsko patriarhalnost in s prvim vdorom Polovcev dosegel tudi prvi in najmočnejši višek v tej operi. Scena v polovskem taboru je »Kneza Igorja« občinstvu zelo približala. Pomislimo samo na znamenito Igorjevo arijo o želji po svobodi, pomislimo na polovske plesne, ki s svojo zares zaključeno plesno točko pomenijo edinstveno plesno delo v operni literaturi sploh. Orientalno melodiko je Borodin uporabil tudi v pesmi polovske deklice in v ariji Končakovne, posebno pa seveda v plesih. Z novim koncem opere, to je s ponovitvijo velike zborovske scene z začetka opere, smo vsekakor dosegli večji učinek in boljši zaključek dela. (Podobno smo storili tudi pri Musorgskega »Soročinskem sejmu«).

Ker delo samo nima močne dramaturške podlage, je tudi skladatelj pri komponiranju poudarjal posamezne scene in jih glasbeno povezoval v logično celoto. Zato je po mojem mnenju interpretova odgovorna naloga predvsem v tem, da delo v interpretaciji ne daje vtisa fragmentarnosti, marveč da iz kontrastov posamičnih scen ustvari organsko celoto.

Omenim naj še, da so vsi liki v operi pevsko in igralsko jasno profilirani in očrtani. Prepričan sem, da imamo v našem ansamblu interprete, ki bodo vsem tem zahtevam v polni meri ustrezali in s svojimi umetniškimi interpretacijami vlog ustvarili delo, kot si ga je zamislil skladatelj.

*

Režiser Hinko Leskovšek.

Kot režiser naše uprizoritve »Kneza Igorja« bi nam morda povedali nekaj besed o tej operi in o režijski zasnovi tega dela, saj je znano, da vam je glasba pri režiji prvi in poglobilni navdih.

Kljub temu, da je »Knez Igor« po svoji formi nekakšna kronika, ki je seveda blizu prvotni umetnini — epu o pohodu Igorjevega polka — najde režiser ravno v teh različnih scenah, ki se vrstijo po nekakšnem posebnem dramaturškem redu in principu, mnogo bogastva in izraznih možnosti. V prepletanju te (tudi v muzikalnem konceptu) epske zasnove in velikih tiričnih izpovedi je po mojem mnenju osnovno gibalno Borodinovega dramaturškega principa. Vsi močni kontrasti (posebno v velikih zborovskih scenah) služijo enemu samemu dramaturškemu in estetskemu principu: nekakšni apoteozi neizmerne požrtvovalnosti in hrabrosti ruskega ljudstva ob navalih barbarstva. Z drugimi besedami: to delo poudarja moč in moralno silo organiziranega kulturnega življa proti uničujočemu navalu napol divjih nomadskih narodov. Ta apoteoza heroizma ruskega ljudstva okvirja celotno zunanje in notranje dogajanje v operi in naj bi se po prvotni zasnovi opere, kot si jo je bil zamislil Borodin, končala s popularno Igorjevo arijo, to je s pesmijo o želji po osvoboditvi. V poznejšem konceptu je skladatelj sam to zamisel opustil. Mi smo se ji poskušali približati tako, da smo z bistveno muzikalno retušo začetne apoteoze in poziva na borbo

Režijsko je našo uprizoritev Borodinovega »Kneza Igorja« pripravil režiser Hinko Leskovšek

vsega ruskega ljudstva v veliki zborovski sceni, dodali to sceno tudi na koncu opere, ko se Igor vrača iz ujetništva in ponovno kliče na boj proti nomadskim polovskim osvajalcem. To je povsem v duhu Borodinovega prvotnega koncepta, saj je skladatelj svojemu junaku po depresiji v ujetništvu hotel dati možnost herojskega moralnega zadoščenja. Idejo te glasbene retuše je prvi realiziral Lovro Matačić v svoji berlinski uprizoritvi, povzeli pa sta jo tudi zagrebška in naša Opera.

Legendarnost celotnega pohoda Igorjeve vojske in dogodkov, ki so se vrstili na bojnem polju pa tudi doma v zaledju, daje v scenski realizaciji pisano menjavo nekakšnega privzdignjenega stila, ki mu kontrastirajo realistično elementarni prizori v sceni pijancev, kakor tudi razgibani plesi polovskih osvajalcev. Karakterji glavnih protagonistov so že po Borodinovem muzikalnem konceptu jasno in premočrtno zasnovani. Tako napr. Igorja označuje jasna, morda celo nekoliko patetična muzikalna linija, medtem ko je njegov nasprotnik, polovski kan Končak, okarakteriziran s svojevrstno ritmiko. Tudi za Gališkega kneza je Borodin našel povsem svojevrsten muzikalni izraz in opisal človeka, ki je sicer po rodu knez, po naravi pa slabič, nagnjen k lahkotnemu in zapravljivemu življenju. Idealizacija Jaroslavne, Igorjeve družice, je morda najbolj dovršena muzikalna karakterizacija celotne Borodinove opere. Kajti v njenem značaju se odražajo vsi kontrasti slikovitega epskega dogajanja, vsa tuga in bol trpečega ruskega naroda, pa tudi sreča ob zmagoslavni vrnitvi Igorjeve vojske.

Za razloček od drugih oper velike ruske peterice (v katero sodi tudi avtor »Kneza Igorja«), je Borodinov glasbeni stil ariozen in manj recitativičen kot stil Musorgskega; bolj je prilagodljiv širokemu glasbenemu krogu občinstva ter zahteva ne samo dobrih protagonistov (v igralskem smislu), temveč predvsem lepega petja. Zaradi te lepote

ima opera »Knez Igor« še danes svoje upravičeno mesto v operni literaturi, in to kljub temu, da lepota te partiture ni zunanje kričeča, temveč poglobljena in porojena iz elementarnega čustvovanja življa ruske preteklosti.

In če je kritika kritizirala uvrstitev Verdijevega »Macbetha« v repertoar naše Opere kljub temu, da je ravno zdaj ta opera doživela veliko renesanso na Salzburškem festivalu, v milanski Scali ter na drugih velikih odrih, ter je svetovna kritika enoglasno potrdila kvaliteto na novo odkritega Verdija; in če že (po besedah kritike) zadnji veliki operni komponist Richard Strauss ni našel nedvomno zaslužnega mesta v repertoarju naše Opere (Straussove opere so namreč na sporedu vseh količkaj pomembnih opernih hiš od Vzhoda od Zahoda), upamo, da bo uvrstitev Borodinove opere »Knez Igor« v naš repertoar tudi pri naši ne preveč razgledani, pa preveč superiorni kritiki doživela zaslužno odobrovanje.

*

Akademski slikar in scenograf Maks Kavčič.

Zanimalo bi nas, kako ste kot slikar pričeli sodelovati z gledališčem, saj ste ustvarili vrsto odličnih scenskih okvirov mnogim uprizoritvam na mnogih odrih. Pa povejte nam, prosim, svoje misli ob delu za scenerijo »Kneza Igorja« v naši hiši.

Najprej moram poudariti, da mi je bila arhitektura že od nekdaj zelo blizu in zelo všeč, saj sem npr. tudi v svojih slikah vedno rad uporabljal arhitektonske elemente. Tudi človeka sem upodabljal v okolju arhitekture, kakor sem oblikoval povezanost narave s človekom. Hkrati sem kot amater nastopal v teatru in spoznaval zakonitosti odra pa scene na njem. Vedno sem se jezil na slabo, mahedravo, nelogično, nefunkcionalno sceno. Tako sem se zblížal z režiserjem Zizkom in pričel delati odrske scene. Ker sem probleme odra že poznal, sem si zamislil direktni sistem svojega scenografskega dela. Moje načelo je

Akademski slikar Maks Kavčič je scenograf naše uprizoritve »Kneza Igorja«

namreč, da vse zunanje služi le notranjemu razpoloženju nastopajočih. Zato moram seveda pred vsakim delom najprej dodobra spoznati komedijo, dramo ali opero, ki ji bom ustvaril scenski okvir. Potem se moram delu in izvajalcem podrediti in v operi omogočiti pevcem, da se bodo v sceni res dobro počutili. Nemogoče bi namreč bilo, če bi gradil sceno mimo dramskega ali glasbenega teksta. Tako npr. pri delu za opero vedno hočem najprej najti ustrezno formo z glasbo, najti hočem gonilne sile glasbe, razna stopnjevanja v celotni operni glasbeni zgradbi, potem pa to formo scensko funkcionalno oblikujem. Vse svoje početje torej povezujem z delom, ki bo uprizorjeno, pa naj bo realistično, simbolično, kubistično. Seveda ponavadi sceno stiliziran in poudarim le najpomembnejše elemente, ki jih je treba najti in z razsvetljavo urediti tako, da jih bo publika dojela in razumela. Po mojem mnenju bi scena morala delovati takole: ko se zastor razpre in gledalec zajame odrski prostor, mora takoj vedeti, kaj je na odru — fantazijski prostor, realistični stil ali simbolična stilizacija itd. V ta okvir pa je vkomponiran igralec, ki posreduje gledalcu avtorjeve misli. Igralcu scena in seveda tudi ustrezni kostum pomagata poudariti njegovo vlogo.

Če naj na kratko opišem svoja izhodišča pri delu za sceno Borodinevega »Kneza Igorja«, moram najprej omeniti elemente ruske folklore in pravoslavja, borbo s pravoslavjem in njegovo ohranitev. V svoji sceneriji sem uporabil ikonostas kot simbol preteklosti in veličine, za katero se je borilo rusko ljudstvo. Iz tega sem gradil izkristalizirano arhitekturo in dal za podlago vsemu razvoju osnovno ploskev, na kateri je simboličen okvir in realno dogajanje v njem. Veliki okvir je na strmini, da sem lahko ustvaril vsem gledalcem vidno gradacijo kompozicije z ikonostasom in temnejšim ozadjem. Rekvizitov je malo: svečniki, zastave ipd. Z raznimi elementi nastajajo med naglimi spremembami nove kompozicije. Najbolj žareče so imitirane ikone, medtem ko npr. polomljeni ikonostas simbolizira uničenje kulturne preteklosti po nomadskih osvajalcih. Pozneje je okvir spet »zacelejen«, menjajo se le fasadni in tlorski detajli. Celotna scena, izvirajoča seveda iz glasbe, je večja in barvno bolj veličastna kot običajno.

*

Akademski slikar kostumov Mija J a r č e v a.

Rad bi Vas vprašal, kako se je začelo Vaše kostumografsko delovanje in kako dolgo že traja Vaše tako vidno in uspešno sodelovanje z našo Dramo in Opero. Morda bi spregovorili tudi o svojem delu pri snovanju kostumov za »Kneza Igorja«.

Vesetje do mode in kostumografije me je pripeljalo na Češko, kjer sem oboje študirala v Pragi in Brnu. V brnski šoli sem našla osnovo za študij mode in kostumografije, medtem ko sem se v praški šoli lahko bolj poglobila v specializirano delo pri obeh strokah. Po diplomah obeh šol sem bila sicer usposobljena za strokovni pouk, najbolj pa bi me veselilo delo pri gledališču in za gledališče. Vendar pred vojno pri nas za ta poklic ni bilo možnosti. Na tem področju je orala ledino edinole Jela Vilfanova, ki pa se je morala boriti z največjimi težavami, da je lahko postavila temelje slovenski kostumografiji. Sama

Akademsko slikarka kostumov Mija Jarčeva je pripravila osnutke kostumov za našo uprizoritev Borodinove opere »Knez Igor«

sem se mogla docela posvetiti kostumografskemu delu šele po vojni, prej pa sem se bolj ukvarjala z modo. V gledališče me je pravzaprav »pripeljal« režiser Bojan Stupica. S kostumi sem opremila njegovi uprizoritvi Krleževih dram »Gospoda Glembajevi« in »V agoniji«, potem pa sem bila v obeh hišah tudi stalno angažirana. Povedati moram, da v začetku moj poklic ni bil ravno preveč upoštevan, velike težkoče pa so bile tudi z materialom, potrebnim za delo. Seveda sem se morala znajti in delati. Polagoma se je vse skupaj izboljšalo in se še zboljšuje.

Z veseljem sem delala in še delam za operno hišo, čeprav je moje poklicno delo v operah morda bolj dekorativnega značaja, medtem ko je v drami kostum potrebno avtorju in igralcu bolj psihološko približati. Nedvomno pa je treba tudi pri operah upoštevati karakterje nastopajočih pevcev in se seveda kar najbolj prilagoditi sceni in režiserjevemu konceptu. Vselej poskušam pri svojih kostumnih osnutkih skrbeti za čisto linijo in barvo, da kostum ni preobremenjen. Mislim, da sem lahko zadovoljna s svojimi kostumografskimi dosežki npr. za opere Ekvinokcij, Romeo in Julija, Dido in Enej, Macbeth, Zlati petelin, Lohengrin...

Z veliko radostjo sem delala kostume za »Kneza Igorja«. Za obdobje, v katerem se opera odvija, je sicer malo literature, vendar sem za svoje delo preštudirala stare ikone in miniature ter po njih gradila kostumske osnutke. Za opero sem seveda vse to preuredila in priredila in se poskušala čimbolj približati režiserju in scenografu.

Vodja zbora Jože Hanc.

Vem, da ste lani tiho proslavljali petindvajsetletnico svojega umetniškovokalnega dela. Nas bi seveda predvsem zanimalo Vaše delo v gledališču.

Kot že veste, sem pričel voditi razne zборе že takrat, ko sem študiral na Konservatoriju. Po osvoboditvi pa so me poiskali operni ljudje in me povabili v Opero, kjer naj bi prevzel mesto vodje opernega zbora. Tedanji direktor Opere Mirko Polič me je takoj angažiral, tako bo kmalu dvajset let, odkar sodelujem z operno hišo. Zanimivo je, da je bila moja prva službena dolžnost v Operi — pripraviti zbor za uprizoritev Borodinovega »Kneza Igorja«, torej za predstavo, ki jo tudi zdaj ponovno pripravljamo in v kateri seveda spet sodelujem kot vodja zbora. Dodam naj še, da sem že v času svojega službovanja v gledališču vodil tudi vrsto drugih zborov, med katerimi omenim zbor Slovenske Filharmonije, zbor ljubljanskega Radia, učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«.

Delo z opernim zborom je vsekakor zelo zahtevno. Opere, v katerih nastopa tudi zbor (te so v večini) pričnemo študirati najprej v skupinah: posebej soprani, posebej alti, tenorji, basi. Ko vsaka skupina dobro obvlada svoj part, preidemo k skupnemu delu. In ko je ves zbor dobro pripravljen, ga prevzame dirigent. Potem pa se začne aranžirne vaje na odru, torej igralska plat našega dela, kjer ima glavno besedo seveda režiser.

Znano je, da ima zbor v Borodinovem »Knezu Igorju« veliko in pomembno vlogo, tako po pevski kot tudi po igralski strani. Jaz sam lahko rečem, da sem »Kneza Igorja« študiral in pripravljaval s posebnim veseljem, saj sem že omenil, da je bila prav ta opera moje prvo delo z opernim zborom v naši hiši.

Zbor naše Opere je za uprizoritev
»Kneza Igorja« pripravil vodja zbora
Jože Hanc

Korepetitorsko delo za našo uprizoritev Borodinove opere »Knez Igor« je opravila pianistka Zdenka Lukčeva

Korepetitor Zdenka L u k č e v a.

Naše občinstvo nedvomno zanima korepetitorjevo delo v Operi. Prosim, če nam to na kratko pojasnite in poveste še nekaj besed o Vašem sodelovanju pri naši uprizoritvi »Kneza Igorja«.

Sistem dela opernih korepetitorjev je bil pred časom drugačen. Namreč: vsi korepetitorji so sodelovali pri pripravah za vse nove uprizoritve. Zdaj je naše delo razdeljeno tako, da vsak korepetitor pripravi soliste za eno uprizoritev, potem pa začne z novim delom. In sicer takole: najprej se je treba dogovoriti z dirigentom, pregledati z njim celotno opero, upoštevati njegove želje in se pri poznejšem delu dosledno ravnati po njegovih navodilih. Začne se delo s solisti, najprej z vsakim posamično. Solist se mora seznaniti s tekstom, z ritmom. Ko partijo že precej obvlada, ga korepetitor spremlja tudi s harmonsko podlago opere, da pevec spozna glasbeno spremljavo dela. Čez čas, ko je vloga pevsko izoblikovana, prične korepetitor z vajami duetov, tercetov itd., pozneje pa z ansambelskimi vajami vseh v operi nastopajočih solistov. Potem pa vaje z ansamblom prevzame dirigent.

Če ima opera zborovske scene, imajo solisti po pevsko obvladanih vlogah skušnje z zborom, da svoje partije vskladijo z zborovskimi in se tako docela pripravijo za prehod na oder.

Po vseh teh temeljitih pripravah se torej začno aranžirke na odru, kjer vodi vaje režiser, korepetitor pa s klavirjem spremlja soliste in zbor. Po aranžirkah sledijo sedežne orkestralne vaje z dirigentom, pri glavni vaji pa, ko so vsi nastopajoči že kostimirani in pojejo pa igrajo v postavljeni sceni, celotno opero spet spremlja korepetitor (s klavirjem).

Dober korepetitor mora torej biti pedagog, psiholog (saj dela z vsakim solistom posamično) in seveda pianist.

Pri pripravi za uprizoritev »Kneza Igorja« sodelujem z velikim veseljem, kajti to je res lepo delo. Ne bi govorila o posameznih vlogah, omenim pa naj npr. vlogo Končakovne: majhna partija, pa zelo težka in zanimiva. Res je sicer, da mnogo »teže« v »Knezu Igorju« odpade na zbor, vendar so seveda tudi solistične vloge zelo zahtevne. Korepetitorjevo delo pri tej operi pa je trenutno dvojno, ker imamo dvojno solistično zasedbo.

(zapisal š.)

ALEKSANDER BORODIN

Aleksander Borodin je bil zelo izviren glasbenik, bil je drzen v harmoniji, imel je izreden okus v izbiri barv za bleščečo pisanost svojih del. Bil je dosleden pristaš nacionalne glasbene smeri. Prav kot umetnost je ljubil tudi znanost in je morda zato zapustil le malo kompozicij (vsega skupaj dvajset). Seveda moramo vzroke za tako majhno število skladb iskati tudi v Borodinovi zaposlenosti v poklicu in v drugih dolžnostih pa obveznostih. Zato pa kvaliteta njegovih del, bogastvo in raznovrstnost njihovih vsebin, izvirnost misli — v katerih odseva duh narodne glasbene umetnosti, zagotavljajo Borodinu eno izmed prvih mest v razvoju ruske glasbe.

Svojevrsten je bil tudi njegov položaj v okviru delovanja »peterices«. Drugi njegovi sobojemniki so na široko uporabljali narodne napeve in jih vnašali v svoja dela. V Borodinovih kompozicijah pa ni citatov iz ruske folklore. Njegovo delo je bilo usmerjeno v poglobljanje narodne glasbene umetnosti in v izvirno ustvarjanje v njenem duhu. V tem je izredno uspel, in to ne samo v odnosu do ruske glasbene folklorne v ožjem smislu besede, marveč tudi do narodne glasbe ruskega Vzhoda.

Aleksander Borodin je bil rojen leta 1833 v Petrogradu. Bil je nezakonski sin kneza Gedeonova. Po knezovi želji je dobil svoj priimek od knezovega sobarja, kmeta, ki ga je sprejel v svojo družino. Toda le na papirju; dejansko je Borodin vedno živel s svojo materjo, ki je zelo skrbela za njegovo vzgojo.

Deček je že kmalu zelo vzeljubil književnost, umetnost in znanost. Privlačila ga je instrumentalna glasba. Študiral je klavir, ukvarjal pa se je tudi z igranjem flavte in čela. Poglobljal se je v dela velikih ruskih klasikov, hkrati pa je z velikim veseljem študiral kemijo in je vse svoje stanovanje spremenil v laboratorij. Kemija je postala njegov poklic. V letih 1850—1856 je bil Borodin študent medicinskokirurškega akademije, v kateri se je specializiral za kemijsko stroko. Po znanstvenem pcpotovanju v tujino (1857) je postal leta 1858 doktor medicine. Vendar se z zdravniško prakso ni nikoli ukvarjal, ker so ga na znanstvenem področju zanimale samo kemijske raziskave. V tem delu je imel mnogo uspehov. Njegove strokovne razprave so vzbujale v znanstvenem svetu veliko pozornost. Borodin sodi med utemeljitelje moderne ruske kemijske znanosti.

Znanstveno delo mu je omogočilo nadaljnja popotovanja v inozemstvo, kar je seveda ugodno vplivalo tudi na njegovo umetniško izobrazbo in delovanje. Leta 1863 je postal Borodin profesor kemije na medicinskokirurški akademiji in s tem začel svoje pedagoško delo, trajajoče četrtno stoletja.

Leta 1862 se je Borodin povezal z Balakirevlevim krogom. Njegove ideje so ga navdušile, hotel jih je uspešno ostvariti v svoji prvi simfoniji, izvedeni leta 1869. Takrat se je odločil za komponiranje druge simfonije in opere »Knez Igor«. To so bila velika dela, ki bi jih lahko imenovali življenjska. Drugo simfonijo je dokončal leta 1876, medtem ko je na partituri »Kneza Igorja« delal do smrti in je ni docela dokončal.

Okrog leta 1880 je Borodinova popularnost vedno bolj naraščala izven Rusije. Pisal je oba svoja godalna kvarteta, nekaj zelo uspešnih pesmi, orkestralno sliko »V Srednji Aziji«, pričel pa je pisati tudi svojo tretjo simfonijo, ki je ostala nedokončana. (Ima le prva dva stavka, ki ju je zapisal Glazunov po Borodinovi klavirski izvedbi. Ob letu Borodinove smrti je Glazunov po spominu obdelal in instrumentiral partituro obeh stavkov, ki sta bila takrat tudi izvedena. Borodin je komponiral tudi zadnja dva stavka, ki ju je Glazunov poznal, pa ju iz neznanih razlogov ni obdelal).

V zadnjih letih življenja je bil Borodin večkrat nezadovoljen in pobit. Čeprav je bil poln ustvarjalne moči in poleta, je trpel zaradi boleznih srca in zaradi neozdravljive bolezni svoje žene. Vznemirjale so ga tudi splošne politične in družbene razmere v deželi. Težko je prenašal pritisk oblasti, saj ga je občutil tudi kot napreden učenjak, čigar predloge so pogosto nepravilno ocenjevali in sprejemali.

Umrj je naglo, zadet od kapi, leta 1887.

Tu moramo omeniti še njegova pisma, ki jih je pošiljal ženi s popotovanj. V njih je dokazal svoj veliki dar opazovanja, še posebno pa so zanimivi njegovi opisi umetniškega življenja v Nemčiji, pa srečanje z Lisztom, o čemer govori tudi Borodinov esej »Liszt v Weimarju«. Borodinova pisma sodijo med najlepše primere pisemskega sloga v ruski književnosti.

*

Ugotovili smo, da je imel Borodin za glasbeno ustvarjanje premalo časa. To so že njegovi sodobniki z žalostjo poudarjali. Sam je v nekem pismu priznal: »Komponiram pozimi, ko mi bolezen ne dovoljuje predavanj in dela v laboratoriju; ko moram ostati doma in me boli glava in imam solze v očeh... Zato mi ljubitelji glasbe ne želijo zdravja, marveč bolezni...«

Zato torej za naštevanje Borodinovih glasbenih del ni treba mnogo prostora. Njegova dela so v glavnem tale: (mladostne kompozicije so zvečine izjubljene): opera »Knez Igor«, četrto dejanje opere »Mlada« (kolektivno delo, kateremu so druga dejanja napisali drugi skladatelji), dve dokončani simfoniji, nedokončana simfonija, simfonična slika »V Srednji Aziji«, klavirski kvintet, godalni sekstet, dva godalna kvarteta, serenada za godalni kvartet (ravno tako del večjega kolektivnega dela), godalni trio, sonata za čelo in klavir, nekaj klavirskih kompo-

Sopranistka Vilma Bukovčeva v naslovni vlogi Straussove »Salome«. — (Dirigent: Bogo Leskovic, režiser: Hinko Leskovšek, scenograf: akad. slikar Maks Kavčič, kostumograf: Inge Kostinčer-Bregovac, koreograf: dr. Henrik Neubauer, korepetitor: Dana Hubadova)

Slavko Strukelj kot Herodes v naši uprizoritvi Straussove opere »Saloma«

zicij (»Mala suita«, »Scherzo«), dvajset pesmi, humoristična »Serenada štirih kavalirjev eni dami« za vokalni kvartet, opereta — parodija »Bogatyrja«.

Kot komponist je Borodin rajši pisal instrumentalno kot vokalno glasbo. Opera ga ni privlačila toliko, kot npr. Rimski-Korsakova, Musorgskega ali Cuija. Zato je napisal le eno veliko odrsko delo, narodno zgodovinsko opero »Knez Igor«. Pisal jo je s premori celih dvajset let, pa je ni dokončal (to sta storila Rimski-Korsakov in Glazunov).

»V »Knezu Igorju« je hotel Borodin oživiti pomembne strani iz ruske preteklosti, torej nadaljevati Glinkovo pot, po kateri sta drzno hodila tudi njegova tovariša Musorgski (v »Borisu Godunovu«) in Rimski-Korsakov (v »Pskovčanki«). Za osnovo dogajanja je Borodin uporabil slavni anonimni staroruski ep »Slovo o polku Igofevčev«, v katerem neznani avtor opisuje neuspeli pohod kneza Igorja Svjatoslaviča proti Polovcem (1185). Uporabil pa je tudi druge vire in dokumente, da bi čim pristneje prikazal davne dogodke in osebnosti.

Svoje stališče o odnosih zvoka in besede v svoji edini operi je Borodin jasno razložil: »Potrebno je povedati, da sem se v gledanju na operno delo vedno razhajal z mnogimi izmed prijateljev. Čisto recitativni stil ne ustreza niti moji volji niti moji naravi. Rad imam pevnost, kantileno, nimam pa rad recitativa, čeprav po mnenju strokovnjakov tudi recitativ prav dobro obvladam. Poleg tega imam rad bolj zaprte, bolj zaokrožene, širše forme. Mislim, da v operi, kakor tudi v dekoraciji majhne forme, posamičnosti in drobnjarije niso umestne; vse mora biti napisano z velikimi potezami, jasno in po možnosti praktično za izvedbo tako glasovom kakor orkestru. Glasovi morajo biti

v prvem planu, orkester v drugem. Kako bom v svojih prizadevanjih uspel, seveda ne morem soditi, lahko pa jamčim, da bo moja opera bližja smeri 'Ruslana' kot smeri 'Kamnitega gosta'.

Iz tako povedane operne estetike je razvidno, da je imel Borodin arije za najpomembnejše sredstvo pri oblikovanju duševnega sveta opernih junakov. Arija dobi v umetnikovih rokah gibkost in bujno raznolikost ter se prilagaja posamičnim situacijam. Zanimivo pa je, da glavne osebe pravzaprav samo po enkrat v večjem vokalnem odlomku izpovedujejo značilnosti svojih karakterjev in svojih hotenj.

V »Knezu Igorju« so zelo pomembne zborovske scene, v katerih ljudstvo sodeluje v dogajanju. Ljudskih mas Borodin ni prikazal v trenutkih napetih dramskih nasprotij (v tem se razločuje od Musorgskega), marveč v situacijah, ki so posledice že minulih odločujočih dogodkov.

Nastopi zbora in solistov kažejo tudi temeljno upornost, ki se v »Knezu Igorju« izraža v borbah dveh nasprotnih mentalitet in gledanj; svet Rusije in vzhodnjaški svet, ki sta tako različna, odsevata svoje posebnosti, samostojnosti in nesorodnosti v zborovskih in solističnih scenah pa odlomkih, v katerih je Borodinu izredno uspelo pričarati krajevni in časovni kolorit. Medtem ko imajo npr. ruski zbori v melodijskih odlomkih pogosto prizvok arhaičnosti, izraža glasba v taborišču Polovcev zdaj gibko bujnost pevske linije z bogatimi okraški zdaj surovo divjino. Ritmično bogastvo vzhodnjaške folklore in svojevrstna kromatičnost njenega melosa sta posebno očitna v slavnih »Polovskih plesih«, ki so že davno postali sestavni del simfoničnega repertoarja.

*

Borodin je poleg Čajkovskega utemeljitelj ruske simfonije. Vanjo vnaša nagnjenja k monumentalnosti in poudarjanju herojskih črt bogatih, močnih likov iz narodne preteklosti, pa tudi svoj široko razviti smisel za pestrost in slikovitost. Njegove simfonije in druga instrumentalna dela pa hkrati dokazujejo, da je bil tudi umetnik tankega občutka za ohranitev formalnega ravnotežja.

Samo Smerkolj kot Jochanaan v naši uprizoritvi Straussove opere »Saloma«

Prva simfonija (v es-duru, dokončana 1876) je še povezana s klasičnimi vzori evropskega simfonizma; sam je trdil, da v Evropi bolj cenijo prav prvo simfonijo, češ da jim je bolj blizu. Druga simfonija (v h-molu, dokončana 1876) je danes povsod bolj popularna od prve, katero prekaša z izvirnostjo tematike in zanimivostjo kolorita. Borodinovo drugo simfonijo je Stasov imenoval »bogatirsko« (junaško, veliko). Pri tem ni mislil le na neposredni vtis, ki ga delo povzroča, temveč tudi na skladateljeve besede. Stasov pravi: »Borodin sam mi je več ko enkrat povedal, da v adagiu želi očrtati lik ruskega rapsoda, v prvem stavku zasedanje ruskih junakov, v finalu pa prizor njihovega veselja in gostije ob vzklikih velike množice ljudstva.«

Nenavadno je priljubljena Borodinova simfonična slika »V Srednji Aziji« (1880), ki dokazuje umetnikovo sposobnost, da z orkestralnimi barvami in s plastičnostjo melodije dočara neko vzdušje. Partituri je priložen kratek program, ki takole opisuje vsebinsko ozadje kompozicije: »V enolični pešeni pustinji Srednje Azije se najprej razlega njej tuji napev mirne ruske pesmi. Sliši se vedno bližji topot konj in kamel, odmevajo otožni zvoki vzhodnjaškega napeva. Po nepregledni puščavi gre z rusko vojsko zaščitena domača karavana. Z zaupanjem in brez strahu hodi po svoji dolgi poti pod varstvom ruske vojaške sile. Karavana gre vedno dalje in dalje. Mirni napevi Rusov in domačinov se zlivajo v splošno skladnost; odmevi še dolgo odzvanjajo v stegi in končno zamrejo v daljavi.« Borodin je z okusom in slikovitostjo tudi v tej skladbi podčrtal kontrast med ruskim in vzhodnim svetom.

Borodin pa je tudi eden od utemeljiteljev ruske komorne glasbe. Njegovi poglobitni deli s tega področja, dva godalna kvarteta, spajata intimnost lirike z vzdušjem komornega stila, s samostojnostjo instrumentalnih odlomkov in s tematskim obdelovanjem.

Med druge Borodinove komorne kompozicije sodijo nekoliko brezizrazni enostavni trio za dve violini in čelo z variacijami na neko popularno romanco; ne docela ohranjen in šele v novejšem času najden godalni sekstet; uspeli kvintet v c-molu za dve violini, violo, čelo in klavir (dokončan 1862., objavljen pa šele 1938); pa sonata za čelo in klavir, napisana v Heidelbergu 1862. Rokopis te sonate je bil dvakrat izgubljen in dvakrat najden, tako da je bilo to pomembno Borodinovo delo prvič izvedeno šele leta 1952.

Borodin je komponiral tudi nekaj pesmi, v katerih je očitna bogata raznolikost tematike. Za nekatere pesmi je skladatelj sam napisal tudi besedila. Med najpomembnejša mojstrova dela s tega področja sodijo pesmi *Pesem temnega gozda*, *Uspavana kneginja*, *balada Morje* in predvsem *Za obale daljne domovine* na Puškinove verze.

*

Borodin je velika osebnost v zgodovini ruske glasbe. Bil je eden prvih, ki je s svojimi deli pritegnil pozornost inozemstva k ruski glasbeni ustvarjalnosti takratnega časa. Borodin je imel tudi precejšnji vpliv na nekatere svoje sodobnike, pa tudi na komponiste sledeče generacije. Ta vpliv je treba predvsem pripisati njegovemu svojevrstnemu umetniškemu jeziku, zgrajenemu na poglobljanju v bogastvo narodne glasbene umetnosti. Zato je Aleksander Borodin tudi eden izmed skladateljev, ki so najbolj uspešno ostvarili cilje nove, nacionalne ruske glasbene šole.

(Prir. Š.)

Prizor iz naše uprizoritve Straussove »Salome«

„KNEZ IGOR“

(Vsebina opere)

PROLOG

Na trgu v Putivlju pričakuje ljudstvo in vojska kneza, ki se je odločil za pohod na Polovce. Navdušenje naroda narašča, ko stopi Igor iz cerkve, toda medtem sončni mrk preplaši ljudstvo, ki odsvetuje knezu odhod na boj. Toda Igor je odločen in hoče oditi v boj. Spet se svetli, spet se vrne pogum in navdušenje, toda »bojevnika« godca Skula in Eroška ne pojmeta; tam bo nevarno, vse bolj prijetno bo pri knezu Gališkem, ki ostane doma. V spremstvu bojark pride kneginja Jaroslavna, ki polna slutenj roti kneza, naj ne hodi v boj. A Igorja kliče dolžnost, poslovi se od Jaroslavne in jo izroči v varstvo njenemu bratu Gališkemu. Starček blagoslovi vojsko in Igor odide v boj.

PRVA SLIKA

Veselo življenje pri Gališkem. Zbor je razigran, ker so knezu privedli dekleta, katere jadicovanje oponašata vinska bratca Skula in Eroška. Vstopi Gališki, ki goji tihe želje po Igorjevem prestolu in navdušuje goste za svojo veselo vladavino. Medtem pridejo dekleta prosit kneza, naj izpusti ugrabljeno deklet, a Gališki jih nažene. Pijanost in razpoloženje se stopnjujeta. Gostje so že trdno odločeni, da v Igorjevi odsotnosti izvolijo Gališkega za novega kneza. Vsi odidejo, da skličejo zbor. Skula in Eroška ostaneta sama, oponašajoč obupana dekleta.

DRUGA SLIKA

Jaroslavna je v svoji sobi, težke slutnje jo mučijo: od Igorja ni nobene vesti. Pridejo dekleta in se obotavljaje pritožujejo nad Gališkim, da jim je ugrabil družico, ki je noče izpustiti. Nenadno vstopi Gališki in dekleta se razbeže. Jaroslavna zahteva, da brat takoj izpusti deklet. Gališkega zanese tako daleč, da se pobaha, češ če samo migne narodu, pa ga izvolijo za kneza. Jaroslavna mu zagrozi, da ga bo poslala na poroštvo k očetu, Gališki pa obljubi, da bo deklet izpustil. Bojarji sporoče Jaroslavni, da je Igor ranjen in s sinom vred ujet,

Miro Brajnik (Narraboth) in Božena Glavakova (Paž) v naši uprizoritvi »Salome«. (Dirigent: Bogo Leskovic, režiser: Hinko Leskovšek)

Vilma Bukovčeva (Saloma) in Samo Smerkolj (Jochanaan) v naši uprizoritvi »Salome«. (Scenograf: akad. slikar Maks Kavčič, kostumograf: Inge Kostinčar-Bregovac)

torej gre sovražna vojska nad prestolnico. Zatrjujejo pa ji, da je mesto trdno. Jaroslavna se opogumi, vtem pa se zasliši zvon. Zunanje mesto že gori. Bojarji kličejo na boj.

TRETJA SLIKA

V polovskem taboru krajšajo Polovke kanovi hčerki Končakovni čas s petjem in plesom. Končakovna poje orientalsko ljubezensko pesem o ujetem Igorjevem sinu Vladimiru, v katerega se je zaljubila. Mimo gredo ruski ujetniki, ki jih ukaže Končakovna pogostiti. Vsi odidejo, menjajo se polovske straže. Vladimir poje Končakovni ljubezensko pesem. Nastopi Igor. Vse je propadlo, vojska je pobita, domovina razdejana. A on čuti dolžnost, da znova vzdigne svojo čast in slavo. Polovec Ovlur mu svetuje, naj zbeži, toda Igor ne mara prevartiti Končaka, ki je zanj porok. Vtem nastopi kan Končak. Kot gostu, ne kot ujetniku mu ponuja vse, tudi svobodo, če mu Igor obljubi, da ne bo več vzdignil meča proti njemu. Toda Igor mu odkrito pove, da si samo zato želi svobodo, da bo znova zbral svojo vojsko in udaril še enkrat nanj. Kan ga občuduje, poln spoštovanja. Sledijo divji, otožni, sanjavi in ognjeviti polovski plesi.

ČETRТА SLIKA

Jaroslavna toži na obzidju Putivlja. Čaka Igorja. Nenadno zapazi dva jezdeca; eden je podoben knezu. Igor se je vrnil v spremstvu Ovlurja. — Skula in Eroška sramotita Igorja, a pesem jima zastane, ko zapazita kneza. Kaj če pride na dan, da sta bila v službi Gališkega? A vinska pamet Skule reši zadevo. Narod skličeta na zbor in svečano prva razglasita, da se je knez vrnil. Narod ne razume. Kateri knez? Upornik Gališki? Ne, naš knez Igor! Premetenca sta deležna splošne amnestije. Veseli in navdušeni narod sprejme Igorja.

NOVICE IZ OPERNEGA SVETA

ZAHODNA NEMCIJA

Kiel:

Vsakoletni »Kiel-Woche« je festival in obenem vrhunec nemško-skandinavskega kulturnega sodelovanja. V letošnji festival so vključili praižvedbo opere »Faust III« danskega skladatelje Nilsa Vigga Bentzona; gostoval je Norveški državni balet, Kraljevska opera iz Stockholma pa je postavila na oder »Ples v maskah«. Essensko operno gledališče je gostovalo s Purcellovo opero »Kraljica vil«.

Bentzon je k svoji operi sam napisal libreto, ki je dramatisirana trilogija tragične človeške usode. V tem delu nam predstavlja Goethejevega Fausta, junaka iz Joyceovega romana »Ulysses« Leopolda Blooma in Kafkinega Josefa K. iz »Procesa«, psihološko povezane med seboj. Vsa tri dejanja povezujejo Faust, Mefisto in Zemeljski duh, katera je kielska režija prikazala v enotnem, osnovnem kostumu. Drugi skupni element je spolnost, ki jo v prvem dejanju predstavlja »plavolasa črnka« Gretchen, v drugem dejanju prostitutka Zoe in v tretjem dejanju gospodična Birstner. Na koncu vsakega dejanja sta človeška nesprenmenljivost in neskončnost poudarjeni s projekcijo mrtve in žive polovice človeškega obraza na zastoru iz tančice.

Prvo dejanje nam prikazuje Goethejevo »Auerbachovo klet« in v njej Froscha (s Himmlerjevim obrazom,) ki predstavlja tiranskega mogočneža. Altmeier v belem oblačilu profesorja evtanazije je njegov

Prizor iz Straussove »Salome«. — (Plesalka: Lidija Sotlarjeva, Herodes: Slavko Strukelj, Herodias: Manja Mlejnikova, Zidje: Janez Lipušček, Ljubo Kobal, Gašper Dermota, Drago Čuden, Zdravko Kovač)

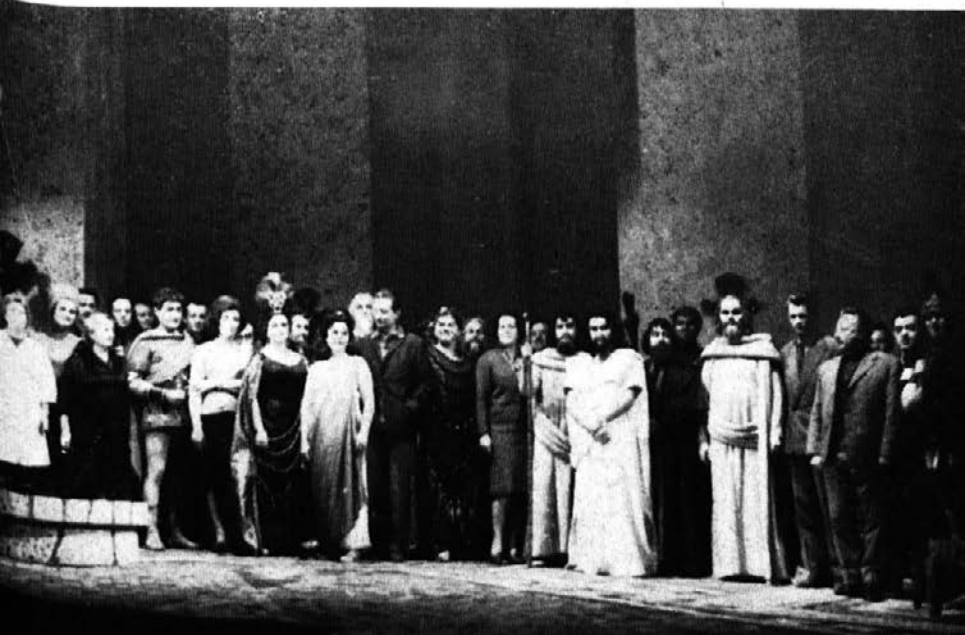

sodelavec. Siebel predstavlja ostudnost in Brander je lik spolnosti. V nekakšni Walpurgini noči vidimo Faustov propad in pred našimi očmi se odigravajo vse njegove sanje in muke. Drugo dejanje nas povede v zloglasne četrti in beznice Dublina. Bloomove vizije dosežejo tokrat vrhunec v sodnem procesu, ki je nekakšen prehod v tretje, »kafkovsko« dejanje. Od vseh treh dejanj je to zasnovano najbolj ekonomično in najbolj tankočutno. Prikazuje nam Josefa K., obsojenega na smrt, ko se brezupno poskuša rešiti usojene poti.

Ta osnovna zamisel zahteva libretista in skladatelja, ki ima pri pisanju intelektualnih teaterskih del dokaj številnejše izkušnje kot jih ima Bentzon. Široke zasnove se vse prepogosto pogrezajo v morje površinskih in nepotrebnih podrobnosti. Partitura večkrat zveni prenatrpano, četudi vsebuje mnogo lepih ritmičnih in instrumentalnih detajlov. Vse prevečkrat si prizadeva, da bi bila čimbolj podobna učenim izvlečkom glasbenih klišejev in domislekov skladateljev iz dvajsetega stoletja: Berga, Blohmdahla in Brittna, vse do Hindemitha, Stravinskega in Schönberga. Pomanjkanje izkušnje se kaže tudi v napačnem presojanju ravnotežja med odrom in avditorijem in v majhnem torišču, ki ga je namenil dramatičnemu udejstvovanju vokalne umetnosti.

Opero je skrbno in deloma sijajno režiral Friedrich Petzold, ki zaradi tega zasluži, da ga uvrstimo med najuglednejše mlade nemške režiserje. Posebno učinkovita sta bila gledališka mehanika in bistro razvrščeno grupiranje na večstopenjskem odru. K blestečemu izpreminjanju gibanja so pripomogli: Werner Schachteli (scenerija in kostumi), Elisabeth Elster (koreografija) in Rudolf Scharre (mimika). Dirigent Peter Ronnefeld je vodil orkester s pravo občutljivostjo in večkrat kar elektrizirajoče. Od številnih nastopajočih je potrebno

Delovni posnetek sodelavcev pri naši uprizoritvi Straussove opere »Saloma«

omeniti naslednje, ki precej obetajo: Hermann Uhde (Faust-Bloom-Josef K.), Herbert Doussant (Mefisto) in Hannelore Fecht (Zoe-Bürstner).

Zahodni Berlin:

Sezona v Nemški operi se je pričela z opero »Carmen«, z Ruth Hesse v naslovni vlogi in Jamesom Kingom kot Don Josejem. Ostala operna dela, ki so sledila v prvih tednih sezone so: »Fidelio«, »Dantova smrt« (Einem), »Falstaff«, »Macbeth« in »Pelléas in Mélisande«.

Frankfurt:

Operna sezona 1964—65 se je začela z opero »Turandot« (Danica Mastilović v naslovni vlogi, Maria Kouba v vlogi Liu in Charles O'Neill v vlogi Kalafa). Dirigiral je LOVRO MATAČIĆ. Sledile so predstave: »Madame Butterfly« (Liselotte Rebmann in Cesare Curzi), »Mojstri pevci« (Anja Silja, Hans Hopf, Leonardo Wolovsky in Theo Adam) in »Čarobna piščal«.

Hamburg:

Otvoritvena predstava v sezoni je bila opera »Divji lovec« z Arlene Saunders v vlogi Agate. Tej je sledila »Madame Butterfly« s Felicio Weathers in Coro Canne-Meijer. Uprizorili so še Händlovo opero »Jefta« s Saundersovo in Williamom McAlpine, pa Křenekovo delo »Zlati oven«, ki ga je dirigiral skladatelj.

VZHODNA NEMČIJA

Berlin:

Začetek sezone 1964/65 v Državni operi so proslavili z opero »Kavaler z rož«. Maršalico je pela Ludmilla Dvoráková, dirigiral je Heinz Rögner. Dva dni pozneje je Dvoráková pela naslovno vlogo v operi »Ariadna na Naxosu«, dirigiral je Arthur Apelt.

Leipzig:

Sestnajstega avgusta se je začela sezona s predstavo »Čarobna piščal«, ki jo je dirigiral Paul Schmitz. Tej so sledile opere: »Rienzi«, »Mojstri pevci«, »Fidelio«, »Salome«, »Aida«, »Moč usode in »Vojna in mir«.

AMERIKA

Aspen, Colorado:

Ko je Benjamin Britten obiskal to letovišče, da bi v Inštitutu za humanistične vede prejel nagrado 30.000 dolarjev, so študentje glasbene šole uprizorili njegovo opero »Albert Herring« pod taktirko Wolfganga Vacana. Direktor režije v aspenski operi, ki je ena vodilnih poletnih inštitucij v združenih državah, je bil Elmer Nagy. Trem uprizoritvam te opere sta sledili dve predstavi Rossinijeve opere »La cambiale di matrimonio« v angleškem jeziku in prav tako pod Vacanovim glasbenim vodstvom. To opero je režirala Madeleine Milhaud, žena Dariusa Milhauda, ki v Aspenu živi in komponira že štirinajst let.

New York:

Poletne koncerte, ki so bili lani v Lewisohn Stadiumu, je letos prevzela Metropolitanska opera (z občinsko podporo). Za predstave, ki jih bo uprizarjala Metropolitanska opera (ne ve se še, ali v odrski ali

Lidija Sotlarjeva (Trnuljčica) in Janez Mejač (Prine) v naši uprizoritvi »Trnuljčice«

Dobre vile v »Trnuljčici« (Breda Smidova, Milena Horvatova, Vera Marinčeva, Vida Volpijeva, Ela Glažarjeva, Beba Zalokarjeva)

koncertni obliki), bodo veljale nižje cene kakor doslej, pa tudi nižje od onih, ki so predvidene za predstave pod novo streho, v Lincoln Centru.

Solisti, zboristi in člani baleta Metropolitanske opere bodo podpisali pogodbo za celoletno zaposlitev pod pogoji, ki sta jih potrdila ameriški ceh glasbenih umetnikov in vodstvo Opere. Ta dogovor se nanaša na stopetinsedemdeset članov in bo veljal pet let, začenši s sezono 1966—67. Tako bo Metropolitanska opera postala prvo operno gledališče v Združenih državah, ki bo svojim nastopajočim nudilo celoletni angažma.

Vodilni solisti Metropolitanske opere so najeti na teden ali za posamezne predstave. Njihov minimalni honorar, dvesto dolarjev na teden, bo ostal isti, toda vsi, ki zaslužijo manj kot šeststo dolarjev tedensko, bodo stalno nameščeni. Na seznamu vodilnih umetnikov je približno stodvajset pevcev in menijo, da jih polovica prejema manj kot šeststo dolarjev na teden. Minimalna tedenska plača zboristov bo višja: letna plača 6.600 dolarjev se bo v prvem letu pogodbe zvišala na 8.000 dolarjev in na 10.000 dolarjev v tretjem letu.

Plačan dopust bo za vse stalne nameščence podaljšan takole: en teden v 1964—65, trije tedni v 1965—66 in pozneje štirje tedni.

ARGENTINA

Buenos Aires:

Najboljši predstavi v Teatru Colon sta bili v tej sezoni doslej »Simone Boccanegra« in »Macbeth«. Obe deli je v letih 1961 in 1962 režiral Ernst Poettgen, tako da so mu tokrat spet poverili režijo. Za scenerijo je poskrbel Paul Walter. Značilno za Poettgenovo delo je, da dramatični aspekt prevladuje nad čisto vizualnim (razen prizorov z večšami v »Macbethu«, ki predstavljajo veličastno vizualno rešitev). Ne ozira se na italijanska režiserja Viscontija in Zefirellija in ne mara poustvarjati Verdijevega romantičnega sveta z slikanjem likov iz skladateljeve dobe, temveč hoče pritegniti modernega poslušalca s čustveno silo in dramatičnimi vrednotami partiture. Zato lahko brez pomisleka rečemo, da ima njegov »Macbeth« le malo skupnega s Škotsko ali z Italijo. Resnično pomembno mu je le to, da poslušalec občuti dramatično vsebino tragedije in partiture. Poettgenova verzija »Simona Boccanegre« ni tako drzna in kaže nekoliko manj uspelo slogovno opredelitev, vendar njenih vrednot ni mogoče zanikati. Obe predstavi sta bili glasbeno na visoki ravni. Bruno Bartoletti je skrbno pripravil orkester in je operi »Simone Boccanegra« dal močan dinamični zagon. Fernando Previtali, priljubljeni dirigent Verdijevih oper v Teatru Colon, je dinamičnosti izvajanja posvetil celo več pozornosti, ne da bi pri tem porušil ravnotežje med orkestrom in pevci. Cornell MacNeil je pel Boccanegro na svoj običajni način, a pri tem ni dosegal Giuseppa Taddeia, ki je to vlogo pel pred tremi leti. Giuseppe Taddei je letos pel

Prizor iz baleta »Trnuljčica« (Kraljica: Nataša Neubauerjeva, Kralj: Stane Polik. — Koreograf in režiser: Dr. Henrik Neubauer, dirigent: Demetrij Zebre)

Lidija Sotlarjeva kot Trnuljčica in Janez Mejač kot Princ v naši uprizoritvi Čajkovskega »Trnuljčice«. (Scenograf: inž. arh. Viktor Molka, kostumograf: akad. slikar Alenka Bartlova)

vlogo Macbetha, njegovo ženo Lady Macbeth pa je prepričljivo podala Amy Shuard.

Med obema predstavama so uprizorili »Normo« in »Don Rodriga« argentinskega skladatelja Alberta Ginastera po libretu Spanca Alejandra Casone. Vsebina dela je staromodna, tradicionalna in povsem nepristna, medtem ko je glasba šestokrat površno moderna, s poudarjenimi efekti. Celota je dramatično neučinkovita. Delo zahteva ogromen orkester (18 rogov po vsem avditoriju, zvonove, megafon itd.) in je dokazalo tehnične zmožnosti Teatra Colon, kakor tudi dirigenta Bruna Bartolettiija.

»Norma« je potekala rutinirano, kar, na srečo, ne moremo trditi o večini sedanjih predstav. Bartolettiijevo dirigiranje je bilo odlično, kar pa ni mogoče reči o režiji, ki jo je pripravil Lou Bruder. Pevci niso zadovoljili vsega pričakovanja.

BRAZILIJA

Rio de Janeiro:

Tukajšnje operno gledališče je prvikrat po letu 1947 uprizorilo »Deklico z zlatega zapada«. Hollywood nas je z westerni povsem razvabil in skorajda si nam ni več mogoče predstavljati Puccinija v zvezi z Divjim zapadom. Na srečo je režija Carla Maestrinija dopuščala likom, da so učinkovali kot resnični ljudje. Scenerija Maria Condéja je ustvarjala pomanjkljivo vzdušje. Debut J. Gibina pa je bil kljub temu uspešen, za kar se mora zahvaliti odličnemu vodstvu dirigenta Molinarija-Pradellija.

Nova izvedba opere »Andrea Chénier« je bila dokaj nepomembna. Dirigent Molinari-Pradelli je dopuščal, da je orkester preglasil pevce

in Maestrinijeva režija se je morala boriti z resnično slabo scenerijo Nicola Benoisa. Skupinska razgibanost pa je bila zelo učinkovita in zbor je pel dobro. Od solistov je bil le Piero Cappuccili v vlogi Gerarda nad povprečjem. Dokazal je, da ima dobro šolan glas. Angelo Lo Forese (Chénier) je imel angino. Marcelli de Osma vloga Madeleine ni ustrezala zaradi preobsežne zunanosti; Carmen Pimentel, ki je pela njeno mater, je bila videti dvajset let mlajša od svoje »hčere«.

Navdušenje, s katerim je publika sprejela novo izvedbo »Lucie di Lammermoor« (prvo po letu 1948, ko je Edgarja pel Gigli), je veljalo večinoma izvrstnim pevcem, kajti orkestrska spremljava ni povsem ustrezala. Orkester je sicer dobro igral, vendar je Molinari-Pradelli po toliko verističnih operah dirigiral Donizettija z nekoliko težko roko. Tukajšnji debut Gianne D'Angelo je bil popoln uspeh in so jo dvaindvajsetkrat poklicali pred zastor.

Dva dni pozneje so na novo uprizorili tudi »Adriano Lecouvreur«, ki je znosna le, če naslovno vlogo poje prvovrstna pevka. Molinari Pradelli je užival ob partituri in je bila to ena njegovih najboljših predstav. Maestrinijeva režija je bila rutinirana in tudi scenerija Maria Condéja s staromodnim pohištvom ji ni dosti pomagala. Vzrok za obnovev te opere je bila Magda Olivero, pevka z izvrstno tehniko. Zbor in balet sta bila na dokaj visoki ravni.

»Traviata« je bila pravcati polom. Leyla Gencer, ki je debutirala v tej vlogi, je pela utrujeno in je dihala tako glasno, da tega ni mogla prikriti niti glasba. V prvem dejanju je publika naglas izražala svoje nezadovoljstvo. Pevka ni ravnala pametno, da je nastopila v tej vlogi, po »Normi« in »Boccanegru« v Buenos Airesu. Nicola Rescigno je dirigiral s čustvom in zanosom, toda Maestrinijeva režija je bila slaba.

Naslednjega večera je po osmih italijanskih opernih delih sledila potrebna sprememba: opera »Malazarte« Oscarja Lorenza Fernandez. (Prvikrat so jo uprizorili leta 1941 in nekatere odlomke tega opernega dela često poslušamo na koncertih.) Fernandez, ki je umrl leta 1948, je ljubil opero in zato je razumljivo, da je njegovo edino operno delo

Vida Volpijeva kot Dobra vila Pomladi v naši uprizoritvi Čajkovskega »Trnuljčice«. (Asistent koreografa: Stefan Suhi, baletna pianista: Boris Borštnik, Igor Lavrič)

tako čudovito instrumentirano in tako polno izvirnosti in folklore. Vodilni motiv se v delu mojstrsko prepleta. Libreto Grace Aranhe povezuje dve legendi — o Malazarti, brazilskem Tillu Eulenspieglu in o Yari, kraljici voda, ki vabi k sebi moške, dokler ne utonejo. Njun prihod uničuje srečo mnogih ljudi. Na koncu skupaj izgineta, za njima pa ostanejo samomorilci in umrli.

Vloge so vražje težke (Yara ima pet visokih d-jev in dva c-ja, od katerih vsak traja dvanajst taktov!). Yaro je pela Diva Pieranti, medtem ko je v vlogi Malazarteja nastopil Paulo Fortes. Francisco Mignone je mojstrsko dirigiral. Iz odličnega orkestra je izvil mogočen zvok. Scenerija Maria Condéja je bila kar ustrezna. Režija pa je bila ponesrečena, polna tehničnih nezgod, ki so mejile že na burkavost.

KANADA

Stratford, Ontario:

»Shakespeare Festival« je obsegal celo vrsto koncertov, opernih in dramskih predstav. Za ta festival so izbrali dve operi »The Yeomen of the Guard« (49 uprizoritev) in »Figarovo svatbo« (9 uprizoritev). Prvo je sijajno režiral mladi Američan William Ball in lahko služi za primer, kako naj se režira take vrste predstava. Kljub novim in svežim prijemom je vsebovala dovolj tradicionalnih elementov, ki so jo povezovali z njenim izvorom. Četudi je bil ansambel dokaj pomanjkljiv, se je dirigent Louis Applebaum lotil dela s tolikšno predanostjo in poštenostjo, da je bilo lahko odpustiti vse pomanjkljivosti. Zasedba solistov

Prizor iz »Trnuljčice« (Stefanija Sitarjeva kot Zlobna vila Carabosse. — Koreograf in režiser: Dr. Henrik Neubauer, dirigent: Demetrij Zebre)

je bila uravnovešena, posebno so ugajali moški liki, od katerih zasluži vse priznanje Barry MacGregor.

»Figarova svatba« je bila neuspela predstava. Režiser Jean Gascon ni znal o tem čudovitem delu ničesar povedati in dirigent Richard Bonygne je dirigiral vseskozi v počasnejšem tempu, kot bi bilo treba. Nedvomno je imel zato svoje vzroke in nekatera mesta so tako bolj izzvenela. Na koncu pa je to pomanjkanje bleska in napetosti spravljalo človeka v bes in publika si je želela, da bi dogajanje steklo. Kljub temu pa je bil Bonygne pozoren do pevcev in uspelo mu je orkester uravnovesiti.

Jan Rubes je bil prvovrsten Figaro. Bil je čudovite zunanosti in duhovit. Laurel Hurley iz Metropolitanske opere je bila v vlogi Suzane nadvse uglasjena in bi bilo želeli več preprostosti v njenem petju in igranju.

SOVJETSKA ZVEZA

Moskva:

V palači kongresov so uprizorili opero »Oktober« Vana Muradelija (ki se opira na dogodke v letu 1917). Basist Artur Eizen je pel vlogo Lenina. Dirigiral je Evgenij Svetlanov. Opero »Oktober« namerava uprizoriti tudi Kirovo gledališče v Leningradu.

Gostovalo je tudi Azerbejdžansko operno in baletno gledališče z deli »Ker-Ogli« (U. Gadzivekov), »Sevilla« (F. Amirov), »Knez Igor«, »Aida« in »Trubadur«.

Čeljabinsk:

Meyerbeerovo opero »Hugenoti«, ki je sovjetska gledališča dolgo niso uprizarjala, so v tukajšnjem gledališču spet postavili na oder.

Trije Ivani (Mijo Basajlovič, Štefan Suhi in Jaka Hafner) v naši uprizoritvi »Trnuljčice«.
(Koreograf in režiser: dr. Henrik Neubauer, dirigent: Demetrij Zebre)

Peter Iljič Čajkovski: »Trnuljčica — prizor iz naše uprizoritve. — (Koreograf in režiser: dr. Henrik Neubauer, dirigent Demetrij Zebre

Dirigiral je I. Zak. Za režijo je poskrbel J. Ivanov. Peli so: V. Dikabol-ska (Valentina), V. Drozdova in V. Mironova (Marguerite de Valois), K. Kaplanas in A. Prončev (Raoul).

Vladimir:

To mesto nima svojih profesionalnih opernih pevcev, zato je amaterska skupina iz »Doma kulture« v povezavi s tovarno traktorjev uprizorila Rahmaninovo opero »Aleko«. Naslovno vlogo je pel Svjatoslav Sajapin, dirigiral je P. Saliman-Vladimirski. Priprave so trajale eno leto in k predstavi je pripomoglo 107 ljudi.

Frunze, Kazakstan:

Kirgiško operno in baletno gledališče je nedavno uprizorilo opero »Ajčurek« (Lepotica z meseca) v proslavitev petindvajsete obletnice tega dela, ki je bilo izvajano doslej že več kot sedemstopetdesetkrat. Opira se na domačo folkloro in je sad treh skladateljev: Vladimira Vlasova, Abdilasa Maldivajeva in Vladimira Fereja.

Voronež:

Uprizorili so novo operno delo »Daljna pota« A. Fljarkovskega.

SVICA

Zürich:

Novo sezono so pričeli z operama »Oberon« in »Carmen«. V operi »Oberon« je nastopila Martina Arroyo (Reiza). Naslovno vlogo v operi »Carmen« je pela Sandra Warfield. Don Joseja je pel Julius Tarnay. Dirigiral je Nello Santi.

ŠVEDSKA

Stockholm:

Kraljevska opera je v avgustu in septembru uprizorila več predstav »Lepe Helene«. V naslovni vlogi sta alternirali Elisabeth Söderstrom in Kjerstin Dellert. Dirigirala sta Bertil Boksyedy in Per Ake Andersson.

ITALIJA

Neapelj:

Dvainštirideset let po smrti Enrica Carusa se je mesto Neapelj končno odločilo, da pritrdi spominsko ploščo na njegovo rojstno hišo. Pobudnik te odločitve je bil znani tenorist Giacomo Lauri Volpi.

Poletna sezona v Areni Flegrei, ki jo je organiziralo operno gledališče San Carlo, se je začela s »Carmen«. Naslovno vlogo je pela Gloria Lane. V vlogi Don Joseja je nastopil Dimitri Uzunov. Dirigiral je Arturo Basile. Režija: Livio Luzzato. Sledila ji je opera »Ljubavni napoj«. Peli so: Rukmini Sukmavati, Renzo Casellato, Giulio Fioravanti. Dirigiral je Ugo Rapalò. V »Cavallerii rusticani« je pela glavno vlogo Orianna Santunione, dirigiral pa je Franco Patanè.

Peter Iljič Čajkovski: »Trnuljčica« — prizor iz naše uprizoritve. (Scenograf: inž. arh. Viktor Molka, kostumograf: akad. slikar Alenka Bartlova)

Jaka Hafner kot Dvorni ceremoniar
v naši uprizoritvi »Trnuljčice«

Palermo:

Gledališče na prostem pri Teatru Verdura je začelo poletno sezono s »Cavallerio rusticano« z Luiso Malagrido v nasl. vlogi. Uprizorili so tudi »Tosco« z Orianno Santunione v glavni vlogi.

Benetke:

Poletna sezona v Teatru la Fenice je trajala do 20. avgusta. Na sporedu so bile opere: »Aida« z Mario Pio Fabretti v glavni vlogi (dirigiral je Carlo Franci), »La Bohème« z Rosanno Carteri (dirigiral je Ettore Gracis) in »Madame Butterfly« z Virginio Zeani (dirigent Arturo Basile).

Viareggio:

Za letošnji Puccinijev festival so pripravili »Manon Lescaut«. Zasedba vlog pa je morala biti spremenjena. Sprva sta bili za glavni vlogi določena Clara Petrella in Piero Miranda Ferraro. Zaradi stavke pilotov letalskih družb je tenorist prispel z zamudo in je zavrnil nastop brez predhodne vaje. Naprosili so Američana Johna Swailsa, da bi prevzel tenoristovo vlogo. Pri generalki pa se je Swails sprl s Claro Petrello in je odklonil nadaljnje sodelovanje, sopranistka pa se je umaknila, češ da je bolna. Opero so končno uprizorili z Vero Montanari in Giuseppom Gismondo v glavnih vlogah.

ANGLIJA

London:

V novembru je bila v operi Covent Garden predstava »Trubadur« v korist dobrodelnemu fondu Kraljevskega opernega gledališča. Predstavi sta prisostvovali kraljica Elizabeta in kraljica-mati. Režiral je Luchino Visconti. Dirigent: Carlo Maria Giulini. Scenerija: Filippo

Sanjust. V glavnih vlogah so peli: Leontyne Price, Giulietta Simionato, Bruno Prevedi, Peter Glossop in Joseph Rouleau.

Poleg skladatelja Nicholasa Mawa so naprosili še dva znana angleška skladatelja iz mlajše generacije, da bi napisala operni deli, ki ju bodo v kratkem uprizorili. Gledališče Sadler's Wells je svoje naročilo poverilo Richardu Rodneyu Bennetu. Libreto je napisal Beverley Cross. Opera se imenuje »Zvepleni rudniki« in se dogaja v 18. stoletju. Naslov opere je prisposodba, vzeta iz Shakespearovega »Othella«. Državno gledališče iz Brunswicka pa je zaprosilo za operno delo Alexandra Goehra in ga namerava uprizoriti spomladi. To je skladateljeva prva opera in se imenuje »Smrt Ardenu!«. Opira se na elizabetinsko dramo »Arden of Faversham«. Libretist je Erich Fried, avstrijski pesnik, ki živi v Londonu in ki je v nemščino prevedel T.S. Eliota in Dylana Thomasa.

Opera Sadler's Wells namerava v tej sezoni uprizoriti 492 predstav devetindvajsetih opernih del: 205 v Londonu, 266 na podeželju in 21 v inozemstvu.

Opera »Podnajemnik« Phyllisa Tateja, ki so jo prvič uprizorili leta 1960 v Kraljevski glasbeni akademiji in jo je spomladi oddajala radijska postaja, bo v marcu 1965 doživela svojo prvo profesionalno uprizoritev. Dirigiral bo Myer Fredman, za režijo bo poskrbel Peter Harwood. Scenograf: Jane Kingshill.

V Inštitutu za vzgojo je operno združenje »Focus Opera Group« enaintridesetega oktobra popoldne (vstop prost) uprizorilo tri enodejanke: »Telefon« (Menotti), »Povest o potujočem študentu« (Holst) in »Vse za vrt« (Kenneth McLeish).

Barvni film »Don Juan« po Mozartovi operi (dirigira Wilhelm Furtwängler) so v oktobru in novembru predvajali v Hullu, Harrogateju in Cardiffu (po eno ali dve predstavi). 16 mm in 35 mm kopije tega filma so si operni ljubitelji lahko rezervirali za privatna predvajanja.

HOLANDIJA (Iz Opera News, 2, 64)

Letos je Holandski festival praznoval več obletnic, med njimi tudi dvestopetdesetletnico Gluckovega rojstva, stopetindvajsetletnico rojstva

Jelena Marković kot Princeza Florisse
in Rado Krulanović kot Sinji ptič
v naši uprizoritvi »Trnuljčice«

Marjeta Klinčeva kot Bela mačka
in Mojmir Lasan kot Obuti maček
v naši uprizoritvi »Trnuljčice«

Musorgskega in Brittnovo petdesetletnico. Uprizorili so Šostakovičovo »Katarino Izmajlovo« in se pri tem spominjali prve uprizoritve tega dela (»Lady Macbeth iz Mcenska«) pred tridesetimi leti v Leningradu. Ta opera ima še nekaj znakov nezrelosti in ji prav tako primanjkuje slogovne enotnosti, kljub temu pa ji ne moremo zanikati dramatične moči. Za duhovito predstavo je poskrbelo Narodno operno gledališče iz Zagreba. Najgloblji vtis sta zapustila Mirka Klarić (Katerina) in Piero Filippi (njen ljubimec).

Manj sreče so imeli Jugoslovani z »Borisom Godunovim«. Zbor je bil dokaj neizdelan in orkester je dirigentu uhajal iz rok. Razen LADKA KOROŠCA (Varlaam) in RUŽE POSPIĆ (Marina) so bili pevci bolj ali manj povprečni.

Vrhunec festivala je bila Gluckova opera »Ifigenija na Tavridi«. Gostovala sta: režiser Rudolf Hartmann in scenograf Teo Otto, ki je poskrbel za bleščeč okvir predstave. Zasluge za uspeh pa so imeli predvsem dirigent Alberto Erede in izvrstni solisti: Gré Brouwenstijn ter oba tenorja, Čeh Vilem Pribl (Orestes) in Madžar Robert Ilosfalvy (Pylades). Ta »Ifigenija« je pokazala pravo in vselej navzočo dramatičnost in življenjsko silo Gluckovega dela, če ga uprizorimo takega kot je, brez trikov in okrajšav in brez prevelikega poudarka na plesu. Ali naj bi bil to namig režiserjem?

Brittnovo delo »Curlw River«, »prisposodba za izvajanje v cerkvi«, ima nekaj analognih točk z »Ifigenijo«, in sicer v obrednem vzdušju in v ukvarjanju z vzajemnostjo življenja in smrti. Libretist William Plomer se je oprl na skladateljev predlog, naj bi prinesel témo starodavne japonske drame No o materi, ki zblaznela od žalosti išče svojega umorjenega sina, na srednjeveški angleški oder, vendar ta združitev ni bila povsem posrečena. Zahteve dramske oblike No ne ustre-

zajo tradiciji misterijev in pobožni okvir slabi dramatičnost dela. Čeprav vsebuje glasba precej mest, polnih lirične lepote, je ne moremo uvrstiti med Brittnova najboljša dela. Nastopili so solisti iz English Opera Group. Peter Pears je pela blazno ženo.

POLETJE OB JADRANU (Iz Opera News, 2, 64)

Dubrovniški festival je vredno obiskati tudi zaradi vsakoletnih opernih predstav v starodavnem okolju — trdnjavski zidovi, obdani z morjem in soncem — ki predstavlja učinkovito scenerijo in kateri je vsakokrat prilagojena tudi režija. Letos je bila v Dubrovniku jugoslovanska premiera (v prevodu) Monteverdijeve opere »Kronanje Popeje« po Redlichovi verziji partiture, ki je veličastnejša od drugih in zato tudi najprimernejša za mogočno okolje.

Dirigent Lovro von Matačić, ki je obenem skrbel tudi za režijo in za več okrajšav samega dela, je s kombinacijo okusa in mladostnega poleta dvignil predstavo na visoko raven. Izmed odličnih domačih solistov so se odlikovali: Miroslav Čangalović (Seneca) s švojim bleščečim basom (morda pretežkim za Monteverdija), Vladimir Ruždjak v vlogi Otona in Ruža Pospić, štiriindvajsetletna lepotica z osebnostjo odrskega veterana in mogočnim mezzosopranom, ki je pela vlogo Ottavie in je predstavljala vrhunec večera.

V Opatiji, privlačnem jadranskem letovišču z osem tisoč prebivalci in s prav tolikšnim številom gostov, so v gledališču na prostem uprizorili več oper: »Knez Igor«, »Tosca«, »Aida«, »Otello« in »Carmen«. Gledališče leži v enem izmed številnih mestnih parkov in ima vse najmodernejše tehnične, zvočne in osvetljevalne naprave. Gostovalo je precej tujih solistov; drugi pevci, orkester, zbor in balet pa so prišli iz reškega opernega gledališča.

Opera »Knez Igor« je pokazala dobro ansambelsko igro, medtem ko koreografija Maksa Kirbosa ni bila preveč domiselna, a so jo nadomestili odlični plesalci. Od solistov naj omenim baritonista Vladimira Ruždjaka, Zorko Wolf, Ljuba Strgačića in Marina Sfiligoja. V »Tosci« sta gostovala Claudia Parada v naslovni vlogi in Tomislav Neralić, član Nemške opere v Berlinu. Marcella Pobbè je bila odlična Desdemona in Annabelle Bernard iz ZDA je obetajoče nastopila v vlogi Aide. Nino Verchi, gost-dirigent v »Aidi«, nikakor ni izpolnil vseh pričakovanj in ni opravičil svojega nastopa namesto domačega dirigenta iz Rijeke, Vladimira Benića, ki je nenavadno uspelo povezoval odrsko dogajanje z orkestrom.

**VSEM NAŠIM POSLUŠALCEM IN GLEDALCEM,
PA BRALCEM GLEDALIŠKEGA LISTA ŽELI V NO-
VEM LETU VSO SREČO IN MNOGO USPEHOV —**

GLEDALIŠKI LIST OPERE SNG

PRVAKINJA NAŠE OPERE, SOPRANISTKA VANDA GERLOVIČEVA, JE V OKTOBRU 1964 Z IZREDNIM USPEHOM NASTOPALA V SOVJETSKI ZVEZI. TAKO JE V HARKOVU PELA AMELIO V VERDIJEVEM »PLESU V MASKAH« (ENA PREDSTAVA), V KAZANU RAVNO TAKO AMELIO V »PLESU V MASKAH« (DVE PREDSTAVI), V MINSKU TOSCO V ISTOIMENSKI PUCCINIJEVI OPERI (ENA PREDSTAVA), V VILNI PA TOSCO (ENA PREDSTAVA) IN ELIZABETO V VERDIJEVEM »DON CARLOSU« (ENA PREDSTAVA).

Sopranistka Vanda Gerlovičeva kot Amelia v Verdijevi operi »Ples v maskah«

INOZEMSKI ODRI V SEZONI 64-65

AMERIKA

Philadelphia: »Dekle z zlatega zapada« (z Dorothy Kirsten in Francom Corellijem), »Lovci biserov«, »Aida«, »Tosca«, »La Bohème«, »Saloma«, »Walkire«, »Faust«, »Moč usode« (pevci: Renata Tebaldi, Jon Vickers, Joan Sutherland, Helga Pilarczyk, Pilar Lorengar, Giuseppe di Stefano, Régine Crespin, Ingrid Bjoner itd.).

AVSTRIJA

Gradec: »Ifigenija na Tavridi«, »Pelléas in Mélisanda«, »Marta«, »Boris Godunov« (originalna verzija), »Italijanka v Alžiru«, »Don Carlos«, »Trubadur«, pet operet in ponovitve. Poletna sezona: »Lulu« in »Cigan-baron«.

BELGIJA

Antwerpen: »Willem van Saeftinge« (Devresee), »Tja in nazaj« in »Dolga božična večerja« (Hindemith), »Nos« (Sostakovič), »Ugrabitev Lukrecije«, »Francesca« (De Boeck), »Ifigenija na Tavridi«, »Divji lovec« (Lirztzing), »Mârrouf (Rabaud), »Sadko«, »Mojstri pevci«, »Marijke van Nijmegen« (Ugffenhâr).

Bruselj: »Pelléas in Mélisanda«, »Madame Butterfly«, »Ljubezenski napoj«, »Elektra«, »Janko in Metka«, »Don Juan«, »Manon«, »Španska ura (Ravel), »Slavček« (Stravinski), »Nočni let« (Dallapiccola), »Hofmannove pripovedke«, »Kavalir z rožo« (z Elisabeth Schwarzkopf), »Peter Grimes«, »Rigoletto«, »Lulu«, »Traviata«.

ČESKOSLOVASKA

Bratislava: »Krútnava« (Suchon), »Cadillac« (Hindemith), »Židinja« (Halévy), »La clemenza di Tito«, »Italijanka v Alžiru«.

Praga: »Prometejeva bakla« (Hanus), »Krútnava« (Suchon), »Armida« (Dvořák), »Don Quijote« (Massenet), »Fidelio«, »Lohengrin«, »Otello«, »Zvíta lisička«, »Katerina Ismailova«.

Česke Budejovice: »Poljub (Smetana), »Sárka« (Fibich), »Klepetavi polž« (J. Pauer), »Komedijski most« (Martinu), »Leteči Holanec«, »Glumači«.

Košice: »Krútnava«, »Ekvinokcij« (Brkanović), »Peter Gynt« (Egk), »Čarobna piščal«, »Otello«, »Turandot«.

Liberec: »Zaroka v San Domingu« (Egk), »Sinjebradec« (Offenbach), »Kralj je to dejal« (Delibes), »Pikova dama«, »Ples v maskah«, »Carmen«.

Olomouc: »Libuša« (Smetana), »Škrat iz Zvikova« (Novak), »Impresario v stiski« (Cimarosa), »Divji lovec« (Lortzing), »Fidelio«, »Turandot«.

Opava: »Rusalka« (Dvořák), »Svetilka« (Novák), »Ženini« (Fischer), »Casanova« (Rózycki), »Idomeneo«, »Traviata«, »Marta«, »Manon«, »Madame Butterfly«.

Ústí nad Labem: »Romeo, Julija in tema« (Fischer), »Don Juan«, »Rigoletto«, »Carmen«, »Dekle z zlatega zapada«.

VZHODNA NEMČIJA

Dresden: »Don Juan«, »Don Pasquale«, »Poro« (Händel), »Vojakova povest« in »Mavra« (Stravinski), »Čarovnica iz Passaua« (Otomar Gerster), »Sluga dveh gospodov« (Jan Hanus), »Fidelio«.

Ponovitve: »Nižava« (D'Albert), »Carmen«, »Tartuffe« (Karl Friedrich), »Marika Weiden« (Karl-Rudi Griesbach), »Črnc, belec in žena« (K.-R. Griesbach), »La vera Costanza« (Haydn), »Jenufa«, »Car in tesar«, »Così fan tutte«, »Beg iz seraja«, »Premetenka« (Orff), »Semjon Kotko« (Prokofjev), itd.

Karl-Marx-Stadt: »Aida«, »Zvita lisička«, »Arabella«, »Zgoraj in spodaj« (Hanell), »Salon Pitzelberger« in »Gospod in gospa Denis« (Offenbach).

Janez Meglič kot Sivi volk in Lidija Lazarevska kot Rdeča kapica v naši uprizoritvi
»Trnuljčice«

Magdeburg: »Figarova svatba«, »Če bi bil kralj« (Adam), »Rigoletto«, »Cavalleria rusticana«, »Zgodba o pravem človeku« (Prokofjev), »Potrpežljivi Sokrat« (Telemann), »Katra in vrag« (Dvořák), »Tosca«, »Danaina ljubezen«, »Dantonova smrt« (Einem), »Albert Herring«, »Sinjebradčev grad«.

ZAHODNA NEMČIJA

Bonn: »Beg iz seraja«, »Pepelka«, »Hoffmannove pripovedke«, »Ariadna na Naxosu«, »Krvava svatba« (Fortner), »Don Juan«, »Macbeth«, »Carmen«.

Detmold: »Seviljski brivec«, »Čarobna piščal«, »Divji lovec«, »Moč usode«, »Nižava«, »Rusalka«, »Ivana na grnadi«, »Črni Peter« (Schulze).

Mannheim: »Figarova svatba«, »La pietra del paragone«, »Carmen« (Felsensteinova verzija), »Moč usode«, »Gospod Wu« (D'Albert), »Kavalir z rožo«, »Zdrava na trgu« (Wolf-Ferrari), »Vojakova povest«, »Harmonija sveta« (Hindemith — nova verzija), »Dve vdovi« (Smetana, izv. praška Državna opera).

München: »Zlati petelin«, »Banditenstreiche« (Suppé), »Manon Lescaut«, »Prodana nevesta«, »Kralj je to dejal« (Delibes).

Münster: »Trubadur«, »Elektra«, »Novi najemnik« (Milo Kelemen), »Izleti g. Broučka«, »Fra Diavolo«, »Orfej«.

Nürnberg: »Don Juan«, »Fra Diavolo«, »Ljubezenski napoj«, »Trubadur«, »Prodana nevesta«, »Boris Godunov«, »Il tabarro«, »Catulli Carmina«, »Le vin herbé« (Martin), »Vstajenje« (Cikker), »La finta giardiniera«, »Leteči Holandec«, »Tannhäuser«, »Lohengrin«, »Tristan in Izolda«, »Parsifal«, »Ples v maskah«, »Dr. Miracle«, »Salome«, »Sen kresne noči«.

SVICA

Zeneva: »Idomeneo«, »Benvenuto Cellini«, »Madame Butterfly« »Razkolnikov« (Sutermeister), »Falstaff«, »Faust«, »Leteči Holandec«, »Alisa« (Raffaello de Banfield). Pevci: Victoria de los Angeles, Fedora Barbieri, Cora Canne-Meijer, Renata Scotta, Teresa Stich-Randall, Anja Silja, Renato Cesari, Nicolai Geda, Italo Tajo, Pierro Mollet, Franz Crass itd.

ŠVEDSKA

Stockholm: »Tosca«, »Makropulosov primer«, »Nabucco«, »Elektra«, »Gospod von Hancken« (Blomdahl), »Mahagonny« z gosti: Sena Jurinac, Nicolai Geda, Birgit Nilsson.

SLIŠALI SMO, DA...

— piše Gian-Carlo Menotti v Ameriki drugo televizijsko opero (prva se imenuje »Labirint«) —

— bo Wieland Wagner v letošnji sezoni v Frankfurtu režiral opero »Otello« z Wolfgangom Windgassenom in Anjo Siljo v glavnih vlogah —

— bo Maurice Béjart, čigar režije so v Belgiji povzročile precejšnje polemike, postavil v pariški Operi na oder »Aido« z Rito Gorr v glavni vlogi —

— je Karl Böhm, avstrijski dirigent, ki je 28. avgusta praznoval sedemdesetletnico rojstva, prejel od mesta Bayreutha v dar »zlati častni prstan« —

— bo Titta Gobbi v sezoni 64/65 prevzel režijo in glavno vlogo opere »Simone Boccanegra« v londonski operi »Covent Garden« —

— bo Peter Ebert režiral »Salomo« v Novem glasbenem centru v Los Angelesu. Dirigiral bo Zubin Mehta —

— so 12. oktobra otvorili operno sezono 1964/65 v Metropolitanski operi v New Yorku z opero »Lucia di Lammermoor« in Joan Sutherland v glavni vlogi —

— je bila 23. oktobra v San Franciscu (v gledališču War Memorial Opera House) ameriška premiera »Katarine Izmajlove« z Mario Collier in Jonom Vickersom —

— je Dimitrij Šostakovič začel komponirati opero »Tihi Don« (prvo operno delo po »Katarini Izmajlovi« leta 1934). Libreto je prirejen po istoimenskem romanu Mihajla Šolohova, po katerem je Ivan Džeržinski leta 1935 že napisal opero —

— bo Maria Callas v letošnji sezoni spet pela v Metropolitanski operi, in sicer spomladi. Zadnjikrat je nastopila v tem gledališču v sezoni 1957/58. Tokrat bo pela v dveh predstavah »Tosce«. Izkupiček prve je namenjen opernemu cehovskemu društvu —

— se bo jeseni leta 1966 Metropolitanska opera preselila v novo poslopje v Lincoln Centru. Za slavnostno otvoritveno predstavo so namenili opero »Antonij in Kleopatra« skladatelja Samuela Barberja. Z libretom, ki se opira na Shakespeara, se ukvarjata skladatelj in Franco Zeffirelli, ki bo predstavo tudi režiral in poskrbel za scenerijo. Dirigiral bo Thomas Schippers. Kleopatro bo pela Leontyne Price.

**ZA VSE VRSTE ZAVAROVANJ
SE PRIPOROČA**

Zavarovalnica Ljubljana

MIKLOŠIČEVA c. 17-19

GROSUPLJE

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE GROSUPLJE

Telefon Grosuplje 13

Tekoči račun pri Narodni banki

Grosuplje 600-21

1-18

projektiramo in izvajamo vsa gradbena dela

ELEKTRARNA MEDVODE

M E D V O D E

Telefon: 71-008, 71-028

Ljubljana, Mestni trg 24

trgovsko izvozno podjetje za
domačo in umetno obrt,

odkupi in prodaja izdelke domače in umetne obrti Slovenije
in Jugoslavije.

ENGRO — DETAJL — IZVOZ — UVOZ

**USNJE, USNJENO GALANTERIJO,
ČEVLJARSKO-SEDLARSKO ORODJE
IN POTREBŠČINE — AVTO GUME,
TEHNIČNO GUMO — PLASTIČNE
MASE, PLASTIČNO GALANTERIJO —
TEHNIČNI TEKSTIL, VRVARSKÉ
IZDELKE — ZAŠČITNA SREDSTVA —
KOVINSKO GALANTERIJO
BIŽUTERIJO — DOMAČE IN
UVOŽENE IGRAČE — IZBERITE
V SORTIRANIH ZALOGAH**

VELETRGOVINE

ASTRA

LJUBLJANA

BEŽIGRAD 6 — TELEFON: 32-394

COSMOS

INOZEMSKA ZASTOPSTVA

LJUBLJANA, Celovška cesta 34, telefon 33-351

KONSIGNACIJSKA SKLADIŠČA — SERVIS

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE

GRADIS
CENTRALA, LJUBLJANA

BOHORIČEVA 28 — TEL. 33-566

s svojimi poslovnimi enotami gradbeno vodstvo Ljubljana, Celje, Maribor, Skopje, Jesenice, Kranj, Koper, Ljubljana-okolica ter obrati Obrat gradbenih polizdelkov, Lesni obrat Škofja Loka, Kovinski obrati Ljubljana in Maribor, Strojno-prometni obrat ter biro za projektiranje, študij in razvoj gradi in projektira visoke in nizke ter industrijske gradnje ter vrši prodajo stanovanjskih, poslovnih in drugih objektov.

SLAŠČIČARNA

„*Ledina*“

LJUBLJANA, Gradišče 17

vam nudi prvovrstne slaščice vseh vrst v svojih poslovalnicah:

TRG OF 14
JAGODA, MIKLOŠIČEVA 22
MOŠA PIJADE 41
NAZORJEVA 1
GRADIŠČE 17
MESTNI TRG 17
DOLENJSKA 68
KINOBOBONIERA VIČ

ELEKTRONABAVA

Podjetje za uvoz elektroopreme
in elektromateriala, nakup in prodaja
proizvodov elektroindustrije SFRJ

LJUBLJANA, TITOVA 1

Telefon: 31-058, 31-059

Telegram: Elektronabava Ljubljana

Skladišče: Črnuče tel. 382-172

dobavlja ves električni material iz uvoza in domačega trga

LESNINA LJUBLJANA

nudi sodobno in kvalitetno pohištvo vseh vrst: spalnice, kuhinjsko opremo, kombinirane sobe, šolsko pohištvo, delovne kabinete, gostinsko pohištvo, lesno galanterijo in drugo.

Glede opreme vsakovrstnih notranjih prostorov se obračajte vedno na renomirano podjetje LESNINA LJUBLJANA, ki vam je vedno na razpolago s pojasnili in nasveti.

LESNINA LJUBLJANA — CENTRALA ZA FLRJ
LJUBLJANA, TITOVA 97

TUBA

LJUBLJANA, KAMNISKA 20

TOVARNA KOVINSKIH IN PLASTIČNIH IZDELKOV

proizvaja izdelke iz plastičnih mas za farmacevtsko, kemično, avtomobilsko, elektro in radio-tehnično industrijo, kakor tudi predmete za široko potrošnjo, tehnične izdelke in embalažo iz aluminija, svinčeno ter pokositreno embalažo.

ČZ „URADNI LIST SRS“

ima na zalogi med drugimi publikacijami tudi tele:

Dr. J. Juhart: Zakon o pravnem postopku s pojasnili

Fr. Sever: Poglavitni pismeni akti v kazenskem postopku

Dr. V. Androjna in M. Žalik: Splošni upravni postopek

Ustava SFRJ in SRS

Dr. St. Cigoj: Obligacijsko pravo

Na zalogi so tudi knjige s področja zdravstva, socialnega zavarovanja in šolstva. — V razglasnem delu uradnega lista objavljamo naslove vseh naših izdaj. — Zavod je tudi založnik revij »Pravnik« in »Javna uprava«.

ČZ »Uradni list SRS«
Ljubljana, Erjavčeva 15 a

GRADBENO PODJETJE

TEL. 22-078

21-628

22-393

t e h n o g r a d

LJUBLJANA

ZBAŠNIKOVA 26

PROJEKTIRA IN IZVAJA VSA GRADBENA DELA

SEMENARNA LJUBLJANA

Gospodarska cesta 5

Prodajamo na debelo in drobno vse vrste in sorte kakovostnih semen krmnih, vrtnih in cvetličnih rastlin.

Cenjenim odjemalcem nudimo bogat izbor zelenjadnih in cvetličnih semen v originalnih zaprtih vrečkah.

Zagotavljamo odjemalcem, da bodo v naših poslovalnicah

v LJUBLJANI, Gospodarska 5, Vodnikov trg. 4

v MARIBORU, Dvorčakova 4

v ZAGREBU, Kraševa 2,

v BEOGRADU, Prizrenska 5

solidno postreženi po konkurenčnih cenah.

TOVARNA BARV IN LAKOV

COLOR

MEDVODE — SLOVENIJA — JUGOSLAVIJA

IZDELUJE FIRNEŽE, OLJNATE BARVE,
PODVODNE BARVE, LAKE, EMAJLE,
STEKLARSKI KIT, UMETNE SMOLE,
NITRO LAKE, ŠPIRITNE LAKE,
TRDILO ZA OBUTEV

Brzjav
Tesnilka Medvode
Telefon
71-006

TOVARNA TESNIL IN PLASTIČNIH MAS

Naši izdelki:

tesnilne plošče »PAROLIT« v kvalitetah 10, 25, 40,
acidit, oilit in armirani
slojaste plastične mase »IZOTEKST«, »IZOCART«
frikcijski materiali (obloge sklopk, zavorne obloge)
tesnila za industrijo motorjev in motornih vozil,
rezervni deli

Zahtevajte prospekte in cenik!

ČASOPISNO PODJETJE »DELO« – Triglavska tiskarna, Blasnikova tiskarna, tiskarna »Delo«

nudi vse vrste grafičnih uslug, tiska knjige, časopise, revije, obrazce in druge publikacije, razen tega pa tiska in izdaja časopise;

OSREDNJI SLOVENSKI DNEVNIK »DELO« — vsak dan prinaša vesti, poročila, reportaže in komentarje o vseh pomembnih dogodkih doma in v svetu —

ZABAVNI TEDNIK »TEDENSKA TRIBUNA« — zaradi pestrosti in zanimivosti si je TT pridobil sto tisoč rednih bralcev —

ILUSTRIRANA REVIJA »TOVARIŠ« — edini slovenski ilustrirani tednik, z ugankarsko prilogo **»KAJ VEŠ — KAJ ZNAŠ«** —

ŠTIRINAJSTDNEVNIK »NAŠI RAZGLEDI« — list slovenskega intelektualca, ki posreduje bralcu problematiko našega političnega, gospodarskega in kulturnega dogajanja.

TRGOVSKO PODJETJE

CENTROMERKUR

EXPORT-IMPORT

LJUBLJANA, TRUBARJEVA c. 1-3

Telefon h. c. 23-271, 23-273, 21-455

Generalni dir.: 23-276

Telex: 03-125

nudi razno galanterijsko in modno blago ter bižuterijo in ure.

V svoji specializirani prodajalni »Merkur« pa bogat asortiman kozmetičnih in drogerijskih artiklov domače proizvodnje, kakor tudi iz uvoza.

Se priporoča za ogled!

Tovarna

Žima

Tel. h. c.: 383-147

Direktor: 383-148

FUŽINE št. 133

POSLUŽITE SE ODLIČNIH PROIZVODOV PODJETJA

tovarne bonbonov,

čokolade

in peciva

v Ljubljani

šumi

Nad kvaliteto naših proizvodov

ne boste nikdar razočarani!

Tovarna elektromateriala Črnuče pri Ljubljani

PROIZVAJA ZA DOMAČE TRŽIŠČE IN IZVOZ

● INSTALACIJSKI MATERIAL:

stikala, vtičnice in razdelice, natakala, lestenčne in WECCO sponke, okove za žarnice E 27 in E 40, oklopne varovalke, pešel cevi in pribor, likalnike

● IZOLACIJSKI MATERIAL:

oljno svilo, bougier cevi in oljne svilene trakove od 10 c 35 mm širine

● TRANSFORMATORJE

preizkusne transformatorje 220/50 — 3000 V, zaščitne transformatorje, prenosne in stabilne 100 VA, 220 — 380/24 V, razne specialne transformatorje po naročilu

ZA PRIJETNA IN SIGURNA POTOVANJA NUDI
PODJETJE

AUTOCOMMERCE

LJUBLJANA, TRDINOVA 4

AVTOMOBILE SVETOVNO ZNANIH
ZAHODNONEMSKIH ZNAMK

MERCEDES

— TOVARNE DAIMLER-BENZ A. G., STUTTGART in

DKW

— TOVARNE AUTO — UNION G. m. b. H.,
INGOLSTADT

Zahtevajte prospekte in pojasnila!

Restavracija KOPER

- DNEVNO SVEŽE RIBE
- BOGATA IZBIRA JEDIL
- TOČIMO PRISTNA ISTRSKA VINA

OBIŠCITE NAS!

ZAVAROVALNA SKUPNOST ZA LRS

V LJUBLJANI — MIKLOŠIČEVA 19
TEL. 33-822

Saturnus

TOVARNA KOVINSKE EMBALAŽE LJUBLJANA

PROIZVAJA VSE VRSTE LITOGRAFIRANE
EMBALAŽE — KOT EMBALAŽO ZA PRE-
HRAMBENO INDUSTRIJO, GOSPODINJSKO
EMBALAŽO, BONBONIERE ZA ČOKOLADO,
KAKAO IN BONBONE TER RAZNE VRSTE
LITOGRAFIRANIH IN PONIKLJANIH PLAD-
NJEV. RAZEN TEGA PROIZVAJAMO ELEK-
TRICNE APARATE ZA GOSPODINJSTVA KOT
N. PR. ELEKTRICNE PEČI.

IZDELUJEMO TUDI PRIBOR ZA AVTOMO-
BILE IN KOLESA, IN SICER AVTOMOBILSKE
ŽAROMETE, VELIKE IN MALE, ZADNJE SVE-
TILKE, STOP-SVETILKE, ZRAČNE ZGOŠČE-
VALKE ZA AVTOMOBILE IN KOLESA TER
ZVONCE ZA KOLESA. IZDELUJEMO TUDI
PLOČEVINASTE LITOGRAFIRANE OTROŠKE
IGRAČE.

Državna založba Slovenije

je izdala v letu 1964 v knjižni zbirki

BIOGRAFIJE

v štirih knjigah tri življenjepisne romane o treh znamenitih zgodovinskih osebnostih:

John Erskine: KRATKOTRAJNA SREČA
FRANCOISA VILLONA

Irving Stone: V ZANOSU IN OBUPU
(MICHELANGELO) I. in II. knjiga

Herman Kesten: KOPERNIK IN NJEGOV SVET

V letu 1965 so na programu v knjižni zbirki

BIOGRAFIJE

naslednja dela:

Walter G. Armando: PAGANINI

Charlie Chaplin mlajši: MOJ OČE CHARLIE
CHAPLIN

Werner Steinberg: DAN JE ZALJUBLJEN V NOČ
(roman o H. Heineju)

Irving Stone: LJUBEZEN JE VEČNA (roman o
Mary T. Lincolnovi in Abrahamu Lincolnu)

Na zbirko se lahko naročite v vseh knjigarnah ali pri

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE
Ljubljana, Mestni trg 26

tops

**TOVARNA PISARNIŠKIH
STROJEV IN PRECIZNE
MEHANIKE – LJUBLJANA**

LJUBLJANA - SAVLJE 18 a • Telefon: centrala 382-271 do
382-274 — glavni direktor 382-270 — komercialni direktor
382-275 — tehnični direktor 382-212 • Telegram: TOPS,
Ljubljana.

GRADBENO PODJETJE

MEGRAD

LJUBLJANA

CELOVŠKA CESTA 134

TELEFON: 30-512, 30-513

IZVAJA IN PROJEKTIRA VSA GRADBENA DELA.

TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV LJUBLJANA, Rimska c. 17

IZDELUJE: releje za zaščito, daljinska stikala zračna do 100 A in oljna do 15 A s termično zaščito, zaščito proti požaru, programska stikala vseh vrst, aparate s področja industrijske elektronike, merilne in specialne transformatorje, signalne naprave za elektrogospodarstvo in industrijo.

TEOL-OLJARNA LJUBLJANA, Zaloška cesta 54

proizvaja:

- pomožna sredstva za tekstilno, usnjarsko in čevljarstvo stroko
- ricinovo in laneno olje
- sredstva za gašenje požarov
- detergente
- lepila

CENE KONKURENČNE – DOBAVA PROMPTNA

MERCATOR

VELETRGOVINA

**LJUBLJANA,
AŠKERČEVA 3**

VAM V PROSTORIH
SVOJIH POSLOVNIH ENOT
»EMONA«, »GRMADA,
»HRANA«, »JELKA« GORNJI
GRAD, »LITIJA«, »LOGATEC«,
»POLJE«, »ROŽNIK«, »STRAZA«
PRI NOVEM MESTU IN
»ŠPECERIJA«
NUDI VSE GOSPODINJSKE
POTREBŠČINE, GALANTERIJO
IN KOLONIALNO BLAGO.

Podjetje
za promet
z odpadki

Ljubljana,
Parmova 33

s svojimi odkupnimi postajami v vseh večjih krajih Slovenije

**ODKUPUJE VSE VRSTE ODPADKOV PO NAJVIŠJIH
DNEVNIH CENAH**

SLOVENIJAŠPORT

**TRGOVSKO PODJETJE
NA MALO IN VELIKO
V LJUBLJANI**

S POSLOVALNICAMI V MARIBORU, KRANJU, CELJU IN JESENICAH VAM NUDI V VELIKI IZBIRI SPORTNO IN TELOVADNO ORODJE, CAMPING OPREMO, SMUČARSKO OPREMO, OPREMO ZA PODVODNI RIBOLOV, DVOKOLESA, SPORTNO OBUTEV IN OBLAČILA TER DRUGE ŠPORTNE REKVIZITE

**Dobra kvaliteta
— zmerne cene.**

**Oglejte si
bogate zaloge
v vseh
poslovalnicah**

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

SLOVENIJA CESTE

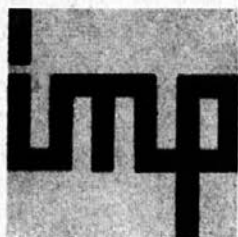
prevzema in izvršuje
vsa gradbena dela na objektih
visoke in nizke gradnje

Specializirano podjetje
za gradnjo cest z raznimi sistemi
vozišč, predorov ter za asfaltna
dela.

Lastna mehanizacija z obrati
za popravilo in izdelavo
gradbenih strojev.

Lastni projektivni biro.
Dobava kmetijskih agregatov
iz lastnih kamnolomov.

**LJUBLJANA
Pražakova 1**

MONTAŽNO TEHNIČNO PODJETJE „TO PLOVOD - ELEKTROSIGNAL“ LJUBLJANA - Črtomirova 6

Projektira in montira:

- instalacije centralnega ogrevanja, sanitarnih naprav, plina, prezračevanja in klimatskih naprav.
- naprave za kotlovnice na trdo in tekoče gorivo, komunalne naprave tople vode
- električne instalacije za razsvetljavo, moč, signalizacijo za industrijo in standard
- komandne in ostale razdelilne naprave za procesno industrijo
- kalorične in regulacijske naprave za industrijo in komunalne zgradbe.

Proizvaja:

- termične posode, cisterne, rezervarje in vse vrste tlačnih posod
- cirkulacijske črpalke
- temperaturne regulatorje
- naprave za regulacijo pritiska in nivoja vode
- razdelilne baterije in omare za n. n. mrežo
- komandne omare in pulte za industrijo
- infra grelce, transistorske megafone, svetlobno-klicne naprave
- elektronske merilnike nivoja za tekoče in zrnaste medije
- varnostne naprave proti požaru in vionu
- antenske skupinske naprave in TV pretvornike
- mavčne plošče za ventilacijo in dekoracijo
- v lastni livarni vse vrste odlitkov sive litine, ki jih po želji obdelamo.

VSI NAŠI IZDELKI SO PRIZNANO VISOKE KVALITETE

predilnica Škofja Loka

Izdelujemo vse vrste prej, posebno iz staničnih vlaken in leacrila VNm 16/5 — 50/1, grobe mikane preje iz leacrila in meraklona v Nm 1,6 — 5, kakor tudi sukano prejo na raznih formatih, sintetične sukančce in kodranko.

SLAŠČIČARNA Bežigrad

TITOVA 101 — TELEFON 37-662
SE PRIPOROČA!

ZA ZIMO IN ŠPORT HOLA - HOP,

ZA VSAKO PRILOŽNOST

PA NOGAVICE, IZDELEK

TOVARNE NOGAVIC

LJUBLJANA

A stylized, handwritten-style signature logo that reads "Tonos". The letters are fluid and connected, with a long horizontal stroke extending from the end of the word.

Blago za večerne obleke, najbolje izberete v trgovinah

Vetekestila - Kresija

Ostale modne predmete (srajce, kravate, pletenine) v
galanterijskih trgovinah CVETA, Stritarjeva 6, PERLON,
ČOPOVA 12, AJDOVŠČINA, Gosposvetska 1, MOŠKA IN
ZENSKA MODA, Trubarjeva 27, CVETA, Miklošičeva 22,
SVILA, Trubarjeva 9, VELETEKSTIL, Celovška 99,
VELETEKSTIL — ŠIŠKA, Zvezna ulica.

ZDRUŽENE PAPIRNICE - LJUBLJANA

sedež: V E V Č E — p. Ljubljana-Polje

Ustanovljena leta 1842

IZDELUJE:

SULFITNO CELULOZO I. a za vse vrste papirja

PINOTAN za strojila

BREZLESNI PAPIR za grafično in predelovalno industrijo, za reprezentativne izdaje, umetniške slike, propagandne in turistične prospekte, za pisemski papir in kuverte najboljše kvalitete, za razne protokole, matične knjige, obrazce, šolske zvezke in podobno.

SULFITNO CELULOZO I. a za vse vrste papirja.

SREDNJEFIN PAPIR za grafično in predelovalno industrijo; za knjige, brošure, propagandne tiskovine, razne obrazce, šolske zvezke, risalne bloke in podobno.

KULERJE za kuverte, obrazce, bloke, fomularje, reklamne in propagandne tiskovine

KARTONE za kartoteke, fascikle, mape.

RASTER PAPIR brezlesni in srednjefin za šolske zvezke, za uradne in druge namene.

PELURNI PAPIR bel in v barvi.

ZAHTEVAJTE VZORCE!

ŽIČNICA

LJUBLJANA, TRŽAŠKA 69

Telefon 21-686, 22-194

Izdelujemo, projektiramo in montiramo industrijske, gozdne, turistične in športne žičnice in žerjave.

Zahtevajte ponudbe tudi za lesno obdelovalne stroje in naprave.

SLOVENIJA VINO

Ljubljana, Frankopanska 11

nudi za izvoz in domači trg:

- kvalitetna namizna in steklenična vina, slivovko,
- Wine's Brandy, Vermouth, Extra Bacchus

Priporočamo se za obisk v naši trgovini na Cankarjevi cesti 6
in točilnici v Šentvidu pri Ljubljani.

ETO

UPORABLJAJTE PRI PRIPRAVI MESNIH,
BREZMESNIH JUH TER JUH IZ KOSTI

ETO

JE ODLIČEN DODATEK PRI KUHANJU
SRBSKEGA PASULJA, PASTA FIZOLA
TER RAZNIH PRIKUH.

NARTA
KOZMETIKA

wellaton CREME

Préliv - Kolor šampon

ZA VAŠO PRIČESKO

**Lastnik in izdajatelj: Uprava
SNG v Ljubljani. Predstav-
nik Smiljan Samec. Urednik:
Mitja Šarabon. Slika na ovit-
ku: (Operni avditorij) Janez
Kališnik. — Tisk in klišeji
ČP DELO. — Vsi v Ljubljani.**

